

ምዕራፍ ፳፬

አልጋ ወራሽነትንና ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴነትን ሳንለቅ የንጉሥነት ማዕርግ ስለ መቀበላችን ።

ልጅ አያሱ መንግሥትን ለመምራት ባለመቻላቸው ምክንያት ፣ አልጋ ወራሽነታቸውን በተሻሩ ጊዜ ፣ ንግሥት ዘውዲቱ ሲነግሡ እኔም አልጋ ወራሽና ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ስሆን ፣ ለመንግሥቱ ሥራ ሁሉ አላፊ ሆኜ እንድሠራ ነበርና ፣ በዚህ በእንደራሴነቴ ሥልጣን የአዲሱን ሥልጣኔ መንገድ እየተከተልሁ ሥራ ስጀምር ፣ ባለመታደል ከመኳንንቱ የጥንት ልማድ ጠባቂዎች የሆኑት አንዳንዶቹ የተሾሙበትን አገር እንደ ፈቃዳቸው ለመግዛት ያሰቡትን አሳብ አስቀርተን ፣ የተበደለ ሲጮህ ፣ ጌትነታቸውን ሳንመለከት በትክክል ስንፈርድባቸው ፣ በግዛታቸው ከሚገኘው ገቢ ገንዘብ እንደ ቀረጥና የስልክ ዋጋ ፣ ይህንም የመሳሰለውን ወደ መንግሥት አግቡ ስንላቸው ፣ በሹም ሽርም ካንዱ አገር ወደ ሌላው አገር ስናዛውራቸው ገዘን ይሰማቸው ጀመር ። ይህንንም የሚያዘኑበትን ነገር ገልጠው እንዳይናገሩ ሥራው ሁሉ በትክክል መሠራቱን ልባቸው ያውቀዋልና መናገሩ የሚያሳፍራቸው ስለ ሆነ ፣ ይህን ትተው ለሥራቸው ሁሉ የቀና መሣሪያ ንግሥት ዘውዲቱን ለማድረግ ቆረጡ ።

ለዚህም ሥራ በመጀመሪያ መሪ ያደረጉት ደጃዝማች ባልቻን ነው ። ደጃዝማች ባልቻ የተወለዱት ከአዲስ አበባ በጉዞ ያራት ቀን መንገድ በሚርቅ አገምጃ በሚባል አገር ነው ። በአገምጃ ጦርነት በተደረገ ጊዜ እርሳቸው

ገና ወጣት ልጅ ነበሩና በድሉ ውስጥ አንድ ወታደር አግኝቶና ማርኮ ለዐዪ ምኒልክ አመጣላቸውና በቤተ መንግሥት አደጉ ። ክርስትናም ያነሡዋቸው አባቴ ልዑል ራስ መኰንን ናቸው ።

ካደጉም በኋላ ዐዪ ምኒልክ ለመንግሥቱ ገንዘብ ሁሉ ጠባቂ አድርገው ሾሟቸው ። በኋላ ግን በአድዋ ጦርነት ጊዜ ከኢጣልያኖች ጋራ ሲዋጉ የጀግንነት ሥራ ስለ ሠሩ ደጃዝማች ተብለው በክብር ይኖሩ ጀመር ። አሁንም ኢጣልያኖች በግፍ ደብድበው የገደሏቸው ባርበኝነት በተዋጉበት ብቻ ሳይሆን በዚያው በአድዋ ጦርነት ቂም ጭምር ነው ።

ደጃዝማች ባልቻ በዐዪ ምኒልክና በእኛም ዘመን በማዕርግና በክብር ሲኖሩ ፣ በ፲፱፻፲፪ ዓ. ም. የእኛን ሥራ ለማሰናከል የተነሡት ተራ ሰዎች መሪ ይሁኑን ብለው ስለ አታለሉዋቸው በነገሩ ገብተው ነበር ። በኋላ ግን እነዚያ ተራ ሰዎች እየተያዙ ቅጣት ሲፈረድባቸው እርሳቸው በነገሩ አልገባሁም በማለት ተከራክረው ከቅጣት አምልጠው ወደ ግዛታቸው ወደ ሲዳሞ ሔደው ነበር ።

ከቀድሞውም ባላገሩን ባገዛዝ ፣ ወታደሩን በማደሪያ ስለ በደሉት ወደ አዲስ አበባ እየመጣ በመጮሁ ምክንያት መጥተው እንዲፋረዱ ብለን ብንጠራቸው ፣ ነገ ፣ ሣልስት ፣ አሞኛል ፣ ደክሞኛል እያሉ ብዙ ወራት አሳልፈው መጡ ።

ከመጡም በኋላ ከተበደሉት ሰዎች ጋራ በችሎት ቀርበው ይፋረዱ እንዳይባሉ ፣ አሞኛል በማለት በቤታቸው ተቀምጠው በእኛ ላይ ሁከት ለማድረግ መሞከራቸውን ስለ ሰማን ፣ ቤታቸውን በወታደር አስከብብን በግድ እንዲመጡ አድርገን ብናስመረምር ፣ በእኛ ላይ ሁከት ለማድረግ ማሰባቸውን በቃላቸው ስለ አመኑ ፣ የራሳቸው አሽከሮችም ስለ መሰከሩባቸው ከሹ መታቸው ተሽረው በተወሰነ ስፍራ እንዲኖሩ በየካቲት ወር ፲፱፻፳ ዓ. ም. ተፈረደባቸው ።

ከዚህም ቀጥሎ በነሐሴ ወር ፲፱፻፳ ዓ. ም. አንዳንድ የማይረቡ ተራ ሰዎች ደጃዝማች አባ ወቃውን መሪ አድርገው በእኛ ላይ ተነሡ ።

አባ ወቃው ቀድሞ የዐዪ ምኒልክ አሽከር ነበር ። እኛ ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ከሆንን በኋላ ግን ደጃዝማች ብለን የዘበኞቻችን አለቃ አደረግነው ። ነገር ግን ላገሩ ለኢትዮጵያና ለክብሩ አሳቢ ካለመሆኑ የተነሣ ፣ ከማይረቡ ተራ ሰዎች ጋራ እየመከረ በእኛ ላይ ሁከት ለማስነሣት ስለ ፈለገ ፣ ወገን ለማብዛት ሲል ይህን ሁከት ለማስነሣት ያዘዙኝ ንግሥት ዘውዲቱ ናቸው እያለ ማውራቱን ሰምተን ነገሩን በቃሉ እንዲነግረን ብንጠራው ፣ የቤተ መንግሥቱ ቅጥር ግቢ ሰፊ ነውና ካንዱ ወዳንዱ ስፍራ እየተዛወረ ቆይቶ ጊዜው ሲጨልም ፣ በቤተ መንግሥት አጠገብ ወደ አለው ወደ

ዐዪ ምኒልክ መታሰቢያ ቤት ገብቶ ዐምዖ ተቀመጠ ። በኋላ ግን በሞትም እንዳንቀጣው እጨጌውንና ካህናቱን አማላጅ ልኮ እጁን ስለ ሰጠ ፡ የሞቱን ቅጣት ተምሮ በልዩ ስፍራ በግዞት እንዲቀመጥ ተፈረደበት ።

ከዚህም በኋላ በአዲስ አበባ የሚኖሩት ሚኒስትሮችና መኳንንቶች ፡ የጦር አለቆችና በየሥራውም ላይ የተሾሙ ሰዎች ሁሉ ፡ ባንድነት ሆነው «በአልጋ ወራሻችን ላይ የማይረቡ ተራ ሰዎች በየጊዜው እየተነሡ ሁከት ያደርጋሉ ፤ ምናልባት ደግሞ ወደ ፊት ይህን የመሰለ ሁከት የተነሣ እንደ ሆነ እርስ በርሳችን ደም ሳንፋሰስ አንቀርምና ፡ ይህን ሁከት የሚያግድ ነገር ማሰብ ያስፈልገናል ። ለዚህም የሚሻለው ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ማድረግ ነው ፤ ንግሥት ዘውዲቱ የመንግሥቱን ሥራ በሙሉ ለአልጋ ወራሽ ለቀው በፊት ሲነግሡ እንደ ተመሠረተው እርሳቸው የዘውዱንና የዙፋኑን ክብር ብቻ ይዘው እንዲኖሩ ፡ አልጋ ወራሽ ግን ከንግሥት ሳይማከሩና ሳያስፈቅዱ በመስከረም ፲፯ ቀን ፲፱፻፱ ዓ. ም. እንደ ተወሰነውና እንደ ተጀመረው የመንግሥቱን ሥራ ሁሉ በሥልጣናቸው ብቻ እንዲሠሩ ሥልጣናቸውም ኃይል ያለውና የተፈራ እንዲሆን የንጉሥነት ማዕርግ እንዲያገኙ ብናደርግ ነው» በማለት ተስማምተው ነገራቸውን ከቁረጡ በኋላ በቤተ መንግሥት ግቢ ባለው በሰፊው አደባባይ ተሰብስበው ፡ አልጋ ወራሽ ልዑል ተፈሪ ንጉሥ እንዲባሉና ማናቸውንም የመንግሥቱን ሥራ ከማንም ሳይማከሩ በሥልጣናቸው ብቻ እንዲሠሩ ይፍቀዱልን የሚል ቃል ጽፈው ለንግሥት ዘውዲቱ አቀረቡ ።

ንግሥት ዘውዲቱም ልዩ አማካሪዎቻቸውን ጠርተው ቢያማክሩዋቸው በጣም የሚያስቸግር ነገር መስሎ ታያቸው ። በውነትም በጣም የሚያስቸግር መሆኑ ለእኔም ተሰምቶኝ ነበር ። ከኢትዮጵያ ባንዱ በትልቁ ክፍል ንጉሥ ተብሎ እንዳልሔድ ሌላ እንደራሴ የሚያስፈልጋቸው ሆነ ። ንጉሥ ተብሎ በአዲስ አበባ እንዳልቀመጥ ሁለት ንጉሥ ባንድ ከተማ መቀመጥ ያልተለመደ ሆነባቸው ። ስለዚህ በነገሩ የማሰብበት ቀን ስጦኝ የሚል ቃል ላኩባቸው ።

ይህም የሕዝቡ አሳብ እንኳን ለንግሥት ዘውዲቱና ለእኔም ቢሆን ከብድኝ ነበርና ከተሰበሰቡት መኳንንቶች መካከል ሦስት ሰዎች ጠርቼ የመንግሥቱ ሥራ ሳይከፋፈል ባንድ ሰው አሳብ ብቻ እንዲሠራ ያሰባችሁት አሳብ ቢፈጸም መልካም ነው እንጂ የንጉሥነቱ ነገር ባይነሣ መልካም ነው ፤ እንዲያውም እኔ በነገሩ አለመግባቱን የሚያውቅ እግዚአብሔር ብቻ ነው እንጂ ሰው አያውቅምና እኔ ንጉሥ ለመሆን ጓጉቼ ያነሣላችሁ ይመስላልና ይህ ነገር እንዲቀር አድርጉ ብሎ ወደ ሕዝቡ ዘንድ ብልክባቸው እኛ ለማንም ሳናደላ ለመንግሥታችን ክብር ፡ ለሕዝቡ ጥቅምና ሰላም እንዲሆን

አስበን የተነሣንበት ነውና ወደ ኋላ ለመመለስ አንችልም የሚል ቃል ስለ ላኩብን ዝም አልን ።

ከዚህም በኋላ የማሰብበት ቀን ስጦኝ የሚል ከንግሥት ዘውዲቱ የመጣላቸውን ምላሽ ባዩ ጊዜ ንግሥት ዘውዲቱ የማሰብበት ቀን ስጦኝ ማለታቸው የርሳቸውን አሳብ ከሚከተሉ ፡ ያዲሱን ዘመን ኑሮ ከማይወዱ ወዳጆቻቸው ጋራ መክረው አይሆንም ለማለት ወይም በዚህ ምክንያት ሽብር እንዲነሣ ለማድረግና ለማፋጀት ጊዜ እንዲያገኙ ሳይሆን አይቀርምና ምንም ቢሆን ምላሹን ዛሬ ካልሰጡን ሳንለያይ እንደ ተሰበሰብን የሚያስፈልግ ነገር ለማድረግ ቆርጠናል የሚል ቃል ጽፈው ሁሉም እየፈረሙና እየተሙ እንደ ገና አቀረቡላቸው ።

በዚህም ላይ ደግሞ የከተማው ሕዝብ ፤ ሚኒስትሮችና መኳንንቶች የጦር አለቆችም በግቢ የተሰበሰቡበትን እውነቱን ነገር አላወቁትም ነበርና ሽብር ሊያነሡ ጥቂት ቀርቷቸው ነበር ።

ንግሥት ዘውዲቱም በፈርማና በማሳተም እየሆነ የቀረበላቸውን ቃል አስነብበው ከሰሙ በኋላ የሰው ደም እንዳይፋሰስ ነገሩን ብንቀበላቸው ይሻ ላል ብለው እናንተ መክራችሁ በወሰናችሁት ቀን አልጋ ወራሽ ዘውድ ጭኖ እንዲነግሥ ፈቅጃለሁ ፡ የሚል ቃል ተጽፎ እንዲነበብላቸው ስለ አደረጉ ጸጥታና እርጋታ ሆነ ። ወዲያውም እርስ በርሳቸው እየተጋፉ እስከ እልፍኝ አደባባይ ድረስ ገብተው በደስታ እያጨበጨቡ የግርማዊት ንግሥትን ዕድሜዎን ያርዝምልን ፡ ኢትዮጵያ ለዘለዓለም ትኑር እያሉ ምስጋናቸውን አቅርበው በየቤታቸው ሔዱ ።

በማግስቱም እንደ ገና ተሰብስበው መጥተው ፡ ይህ ነገር የዋለ ያደረ እንደ ሆነ ሌላ አሳብ ታስቦ እንዳይፈረሱብን እስከ ሦስት ቀን የንጉሥነቱ ነገር እንዲፈጸም ቢሆን ይሻላል ብለው ቢጠይቁ ፡ ንጉሥነትን ያህል ነገር በሁለትና በሦስት ቀን ውስጥ ለመፈጸም የማይቻል መሆኑን ፡ በዚህም ላይ በዙሪያችን ያሉት የጎረቤቶቻችን እንደራሴዎች መጥተው የደስታችን ተካፋይ እንዲሆኑ ለየመንግሥታቸው ማስታወቅ የሚያስፈልግ መሆኑን አስረድተን ፡ የዘውዱ በዓል ካንድ ወር በኋላ በመስከረም ፳፯ ቀን ፲፱፻፳፩ ዓመተ ምሕረት እንዲሆን ነገሩ ተቆረጠ ።

ንጉሥም እንደንባል ንግሥት ዘውዲቱ በመፍቀዳቸው ደስ ያላቸው ፡ በጎረቤታችን የቅኝ አገሮች ያላቸው እንግሊዝና ፈረንሳይ ኢጣልያም ደስ ስላላቸው የእንግሊዝ መንግሥት የበርበራውን ገዥ ምስተር ኪተርማስተርን ፡ የፈረንሳይ መንግሥት የጅቡቲውን ገዥ ሙሴ ሻፖን ቢሳክን ፡ የኢጣልያ መንግሥት የኤርትራውን ገዥ ሲኞር ኮራዶ ዞሊን ወደ አዲስ አበባ ላኳቸው ።

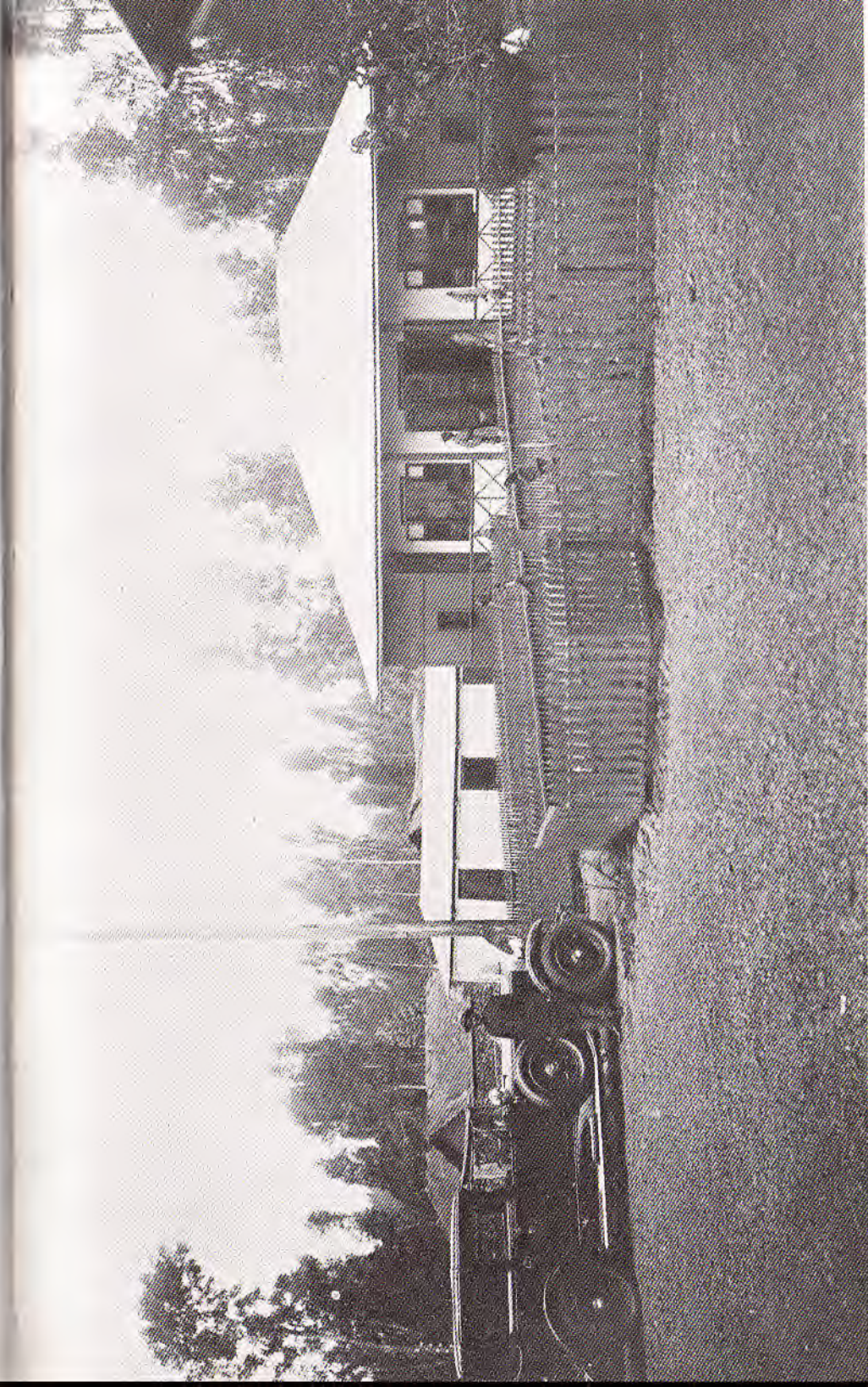
ለዚህም ለንጉሥነቱ በዓል የሚያስፈልገው ሁሉ ከተዘጋጀ በኋላ በመስከረም ፳፮ ቀን ፲፱፻፳፩ ዓ.ም. የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት፡ ንጉሥ ሲያነግሥ የሚደረገው ታላቅ ሥነ ሥርዓት ሁሉ ተደርጎ በንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱ እጅ ዘውድ ጭነን የበዓሉ ቀን በክብር ተፈጸመ ።

ሐጂ በዳሶ (ፈታውራሪ) ልዕልት ተናኘ ወርቅ፣ አቶ አብሳ በጀሮንድ ተምትሜ፣ ደጃዝማች ብሩ
 ወልደ ገብርኤል (ራስ)፣ ግርማዊት አቲጌ መነን፣ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ፣ ልዑል መከራንን፣
 ልጅ ከበደ ተሰማ፣ (ደጃዝማች) ልዑል አልጋ ወራሽ፣ ልጅ ፋንታዬ ጅማ አሁን (ፈታውራሪ)
 መሐመድ ዓለ፣ ቀኛዝማች በልሁ ደገፋ።

በአልጋ ወራሽነታችን ዘመን የነበረው መኖሪያ ቤታችን ።

ምዕራፍ ፳፭

ኢጣልያኖች ራስ ጉግሣ ወሌ እንዲሸፍቱ ስለ ማድረጋቸው ።

ኢትዮጵያ አንድነት የሌላት መንግሥት ናት እያሉ በዓለም መንግሥታት ማኅበር ፊት ከሳሾች የሆኑት ኢጣልያኖች የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት እንዲ ከፋፈል የፕሮፓጋንዳ ሥራ መሥራታቸውን መመልከት በጣም ያስደን ቃል ። እኛም በትጋት ፕሮፓጋንዳቸውን በማፍረሳችን ያስገርም ነበር ። ነገር ግን ሞከሩ እንጂ ለመለያየት አልቻሉም ።

ኢጣልያ በኢትዮጵያ ላይ የአጥቂነት ጦርነት ለማድረግ ያስበችው ከብዙ ዘመን አስቀድሞ መሆኑን አሁን በቅርቡ ዘመን የተደረጉት ነገሮች ይመሰክራሉ ።

ውጭ ውጭውን ለሰው ይምሰል ኢጣልያ የኢትዮጵያ ወዳጅ ናት እያሉ እያወሩ በሕዝባችን መካከል ታላቅ ጉዳት የሚያመጣ ፕሮፓጋንዳ ይዘሩ ነበር ። ይህንንም በኢትዮጵያ የሚኖሩ የዲፕሎማቲክ ሰዎች ሁሉ እን ደሚያውቁት አንጠራጠርምና እንተወዋለን እንጂ ኢጣልያኖች በኢትዮ ጵያ ላይ የሠሩት የተንኮል ፕሮፓጋንዳ ሁሉ ብንጽፈው ኖሮ ብዙ ገጽ በጨ ረሰ ነበር ። ስለ ሆነም በራስ ጉግሣ ወሌና በራስ ኃይሉ በኩል የሠሩት የተን ኩልና የፕሮፓጋንዳ ሥራ በሙሉ ኢትዮጵያ የታወቀ ነውና ሳንጽፍ ልንተ ወው አይገባም ።

ራስ ጉግሣ የእቴጌ ጣይቱ ወንድም የራስ ወሌ ልጅ ናቸው ። አባታ

ቸው ራስ ወሌ ከግዛታቸው በአንዱ ክፍል ደጃዝማች ብለዋቸው ሲኖሩ በኋላ ወደ ሸዋ መጡ።

እቴጌ ጣይቱ ከዐፄ ምኒልክ ጋራ ከተጋቡ ወዲህ ዘመዶቻቸው የሆኑ የባህሪምድርና የስሜን፣ የየጁም ሰዎች፣ ከሸዋ ሰዎች ጋራ በጣም እንዲቃረኑ ሰና መገናኛ እንዲያበጁ ይጥሩ ነበርና። ሴቶቹን ዘመዶቻቸውን ከሸዋ መኳንንት ጋራ፣ ወንዶቹን ዘመዶቻቸውን ከሸዋ ወይዘባርት ጋራ ማጋባትን ዋና ጉዳይ አድርገው ይዘውት ነበር። ስለዚህም በ፲፰፻፺፪ ዓ. ም. የወንድማቸው የራስ ወሌ ልጅ ደጃዝማች ጉግሣ የዐፄ ምኒልክን ልጅ፣ (በኋላ የኢትዮጵያ ንግሥተ ነገሥታት የሆኑትን) ወይዘሮ ዘውዲቱን እንዲያገቡ አደረጉ። በዚህም ምክንያት በ፲፰፻፺፫ ዓ. ም. የራስነት ማዕርግ አግኝተው የባህሪምድር ገዥ ሆነው ሲኖሩ፣ ዐፄ ምኒልክ ታመው በቤት ከዋሉ በኋላ የኢትዮጵያ መንግሥት ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ የነበሩት ራስ ቢትወደድ ተሰማ የባህሪምድርን ግዛት ለራስ ወሌደ ጊዮርጊስ ሰጥተው፣ ራስ ጉግሣ በግዛት እንዲኖሩ አደረጉ። ራስ ጉግሣም ፯ ዓመት ያህል በግዛት ከኖሩ በኋላ በመስከረም ፲፯ ቀን ፲፱፻፱ ዓ. ም. ወይዘሮ ዘውዲቱ ለኢትዮጵያ ዘውድና ዙፋን ተመርጠው ግርማዊት ንግሥተ ነገሥታት ተብለው ሲነግሡ፣ እግዚአብሔር እኔን ሴቲቱን መርጦ ለዚህ ለትልቁ ዘውድና ዙፋን ካበቃኝ፣ ለብቻዬ ለመኖር ብፅዓት አደርጋለሁ እንጂ ከባል ጋራ አልኖርም ብለው ለብቻ መኖርን ስለ መረጡ፣ ራስ ጉግሣም የንግሥትን አሳብ ቁርጡን ስላወቁት የመለያየታቸው ነገር በሁለቱም ፈቃድ ተጨረሰና ለራስ ጉግሣ የወለጋ እም ባቦንና የሳይንትን ግዛት ሰጠናቸው። ከአንድ ዓመት በኋላ ግን የባህሪምድር ገዥ ንጉሥ ወልደ ጊዮርጊስ ስለ ዐረፉ፣ የባህሪምድርን ግዛት መልሰንላቸው ነበርና የቀድሞውን ግዛታቸውን በማግኘታቸው ለጊዜው ደስ ብሏቸው ሲኖሩ፣ መቸም ኢጣልያኖች ለኢትዮጵያ ሕዝብ ጠንቅ ናቸውና፣ አንዳንድ ኢጣልያኖች ለንግድ ወይም አገር ለማየት እያመካኙ መጥተው ከባህሪምድር ወደ አሥመራ ሲመለሱ ከራስ ጉግሣ ጋራ እየተገናኙ በልባቸው እንክርዳድ እየዘሩባቸው ይሁዱ ስለ ነበረ ደስታቸውን ወደ ጎዘን እስከ መለወጥ ደረሱ።

ከሁሉም የሚብሰው በጎንደር የኢጣልያ የንግድ ወኪል ሆኖ የተቀመጠው ፕሮፓጋንዳ ለማድረግ ዋና ሥራው ነበር።

የባህሪምድር ገዥ መኖሪያው በደብረ ታቦር ከተማ ነው። ኢጣልያኖች ግን ፕሮፓጋንዳ ለመሥራት እንዲመቻቸው ካህናትና ነጋዴዎች በሚኖሩ በት በጎንደር የንግድ ወኪል (አጃንሲያ) ለማስቀመጥ ከእኛ አስቀድሞ ከነበሩት ከዐፄ ምኒልክና ከልጅ አያሱ ፈቃድ ተቀብለው ነበር። በኋላ ግን በጎንደር አጠገብ ባንድ ስፍራ ራስ ጉግሣ ወሌ የርስት ቦታ ነበራቸውና ይህን የር

ስት ቦታዎን በኪራይ ቢሰጡን ቦታዎን እናለማልታለን፤ በኋላም በምንለ ቅበት ጊዜ በላዩ የሠራነውን ቤትና ሌላውንም ማናቸውንም ነገር ሁሉ አለዋጋ እንለቅልዎታለን የሚል ቃል ጽፈው ቢያቀርቡላቸው እውነት መስሏቸው ፈቀዱላቸው።

በዚህም ቦታ ለንግድ ወኪል አድርገው ያስቀመጡት ሙሴ ፖሎራ የሚባል ነበር። ሙሴ ፖሎራም ለዚህ ለተንኩል ፕሮፓጋንዳ ሥራው እንዲመቻው ኢትዮጵያዊት ሴት በጎንዘብ ቀጥሮ ሚስቱ ነሽ እያለ ልጆች ወለደላት።

በዚህም ላይ በዕድሜ ሽምግሎ ነበርና ኢትዮጵያውያን በዕድሜ የሸመገለ ሰው ማክበር ልማዳቸው ስለ ሆነ የጎንደር ሰዎች ሁሉ እንደ ውጭ አገር ሰው ሳያዩት ያከብሩት ነበር። እርሱም በበኩሉ ሴቶች ሲወልዱ ያራስ ጥሪ፣ ሰው ሲሞት የተዝካር እያለ ጎንዘብ ይሰጣል። እርሱ ካቶሊክ ሆኖ ሳለ በአርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን እየገባ ካህናቱ እያዩት ይጸልያል። በዓመት በዓልም ቀን እንደ ኢትዮጵያውያን መኳንንት ልማድ ጠላ እያስጠመቀ፣ ጠጅ እያስጠጠጠ፣ ሰንጋ እያሳረደ ካህናቱንና ነጋዴዎቹን ይጋብዛል። በዚህም ሁሉ ምክንያት ከሕዝቡ ጋራ መልካም መገናኛ አበጀ።

ደግሞ የባህሪምድር ገዥ ራስ ጉግሣ ወሌ በአርቶዶክስ ሃይማኖት የጸኑ የአውሮጳን ሃይማኖትና የሥልጣኔ ሥራ ተቃዋሚ መሆናቸውን ያውቃልና ወደ እርሳቸው እየሔደ፡ «ለኢትዮጵያ የሚሻላት እንደ ጥንቱ እንደ አሮጌው ልማድ ብትኖር ነው እንጂ የአውሮጳን ሥልጣኔ መከተል አይጠቅማትም። ያሁኑ አልጋ ወራሽና ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ግን አሳባቸው የአውሮጳን ሥልጣኔ በኢትዮጵያ ለማግባት ነው ይባላል። የአውሮጳ ሥልጣኔ በኢትዮጵያ ከገባ የሃይማኖት ነፃነት ይሆናል። የሃይማኖትም ነፃነት ከሆነ የአርቶዶክስ ሃይማኖት እየደከመች፣ የካቶሊክ ሃይማኖት እየበረታችና እየሰፋች እንድትሔድ ሊሆን ነው። እንዲያውም ራሳቸው አልጋ ወራሹ ወደ ካቶሊክ ሃይማኖት ሊገቡ ነው እየተባለ ይወራል። ደግሞ የባርነት ነገር ከኢትዮጵያ እንዲጠፋ በየጊዜው አዋጅ መንገራቸውን ሰምተናል። ነገር ግን አሁን ባሮች ሁሉ ነፃ ይውጡ ከተባለ፣ እነዚህ የባህሪምድር ጌቶችና ጨዋዎች ሁሉ እንደምን ሆነው ሊኖሩ ነው። ጌቶቹ በእጃቸው እያረሱ፣ ወይዘባርቱ በእጃቸው እየፈጩ ሊኖሩ ነውን? በአውሮጳም ቢሆን ሥራው ሁሉ በመኪና ከሆነ ወዲህ የባርነት ነገር ቀረ እንጂ ቀድሞ እንደ ናንተ ሰው ሁሉ ለያንዳንዱ ባሮች ነበሩት። አሁንም በዚህ አገር እርስዎና እንደርስዎ ያሉት ትልልቆቹ መኳንንቶች ካላሰባችሁበት ትልቅ ጉዳት ያገኛችኋል።» እያለ፡ እርሳቸውም በበኩላቸው ለየትልልቆቹ መኳንንቶች እያስረዱ በእኛ ላይ በጦርነት ኃይል እንዲነሡ እያደረገ ይነግራቸው ነበር። እር

ሳቸውም መኳንንቶቻቸውን እየሰበሰቡ አንድ ወዳጄ የሆነ ሰው እንደዚህ ብሎ መከረኝ ምን ማድረግ ይሻላል እያሉ በምስጢር ስለ ነገርዋቸው ፡ የተንኩል ምክር መሆኑን የተረዱት አንዳንዶች መኳንንቶች በምስጢር ወደ እኛ ይልኩ ነበር ።

እኛ ግን ራስ ጉግሣ ወሌ የኢጣልያኖችን የተንኩል ምክር ሰምተው በመንግሥታችን ላይ ክፉ ነገር ያስባሉ ብለን አልጠረጠርንምና ነገሩን ለማጣራት ስንል በትዕግሥት ቆየን ። በዚህ ጉዳይ ወደ ትዕግሥት የሚገፋን ስለ ንግሥት ዘውዲቱ በማሰብ ነበር ።

በዚህም ላይ ደግሞ እንደ አጋጣሚ በዚያው ወራት በአዲስ አበባ የቆዳ ፋብሪካ እንዲቆም ከአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት ላንድ ለውጭ አገር ሰው ኮንትራት ስለ ተሰጠ ፡ እርሱ ከበሬ ቆዳና ከፍጥራ ሌጦ በቀር የፈረስና የበቅሎ ፡ የአህያና የውሻ ቆዳ እየገፈፈ ወደ ፋብሪካው እየወሰደ ይፍቅ ነበርና ፡ ኢጣልያኖች ይህን በሰሙ ጊዜ በአዲስ አበባ አህያና ውሻ እየታረደ ለመኳንንቱና ለወታደሩ በግብር ላይ ማብላት ተጀምሮዋል ፤ ወደ ፊት ግን የአህያና የውሻ ሥጋ ብሉ ተብሎ በሙሉ ኢትዮጵያ ዐዋጅ መነገሩ ይቀር አይመስልም እያሉ በያገሩ ስለ አወሩ የበጌምድር ሕዝብ በሙሉ ልቡ ተናወጠ ።

በኢትዮጵያ ጥንተ ክርስቲያኑ የበጌምድር ሕዝብ ይቅርና ክርስትናን አሁን በቅርቡ የተቀበለው ሕዝብ ቢሆን እንኳን ሥጋውን ሊበላውና የአህያና የውሻ ቆዳ እየተገፈፈ ይፋቃል ለሥራም ይሆናል ብለው ቢነግሩት ትልቅ ኅዘን እንደሚሰማው የታወቀ ነው ። ምናልባት በአውሮጳም ይህን የመሰለውን የሚጸየፉ ሰዎች አይታጡም ።

ራስ ጉግሣ ወሌ ከንግሥት ዘውዲቱ የተለያዩት ምንም እንኳ በፈቃዳቸው ቢሆን በዚህ በትልቁ የደስታ ዘመን ወደ አዲስ አበባ ሳይመጡ በበጌምድር ብቻ ተወስነው በመኖራቸው ማዘናቸውን ላንዳንድ ወዳጆቻቸው መናገር ጀምረው ነበርና ፡ ኢጣልያኖች ይህን ሲሰሙ ራስ ጉግሣን ለማታለል የተመቸ ጊዜ መሆኑን ዐውቀው ፡ የሚያስፈልግዎን ያህል መሣሪያ እንሰጥታለንና በኢጣልያ መንግሥት ረዳትነት ካሁኑ መንግሥት ሸፍተውና ተዋግተው በማዕርግም ንጉሥ ተብለው ከንግሥት ዘውዲቱ ጋራ የሙሉ ኢትዮጵያ ገዥ ይሆናሉ እያሉ በልባቸው ጠልቆ የሚገባ ነገር ስለ ነገርዋቸው ፡ አሁን ይህን የመሰለ ምክንያት ይዘው የአህያና የውሻ ሥጋ ለሚያበላ መንግሥት እየተገዛን ከመኖርና ባሮቻችንን ከመልቀቅ መሞት ይሻለናል እያሉ የበጌምድርን ሕዝብ በሙሉ ወገን ለማድረግና የጦርነት ኃይል ለማጠንከር ይሞክሩ ጀመር ። ይኸንንም ቃል በሙሉ ባዋጅ መልክ ገልጸውታል ።

ዳግም በደንከሌና በአውሳ አውራጃ ያለው ግዛታችን በረሃና የበሽታ

ስፍራ በመሆኑ ወሰን ጠባቂዎች ወታደሮቻችን ስለ ተጎዱ ፡ አንዳንድ ጊዜ ወደ ደጋው እየወጡ እንዲያርፉ ይፈቀድላቸው ነበርና ኢጣልያኖች በሰላዮቻቸው ሲሰሙ ወታደሩ ብዛቱ ሲቀነስ ጊዜ እየጠበቁ የጦር መሐንዲሶች እየላኩ ተራራውንና ወንዙን ሚዳውንና ዳገቱን ካርታ እያነሡ ፡ ለዋጅራትና ለራያ ፡ ለአዘቦ ጋሎች መሣሪያና ገንዘብ እየሰጡ ፡ ከእኛም መንግሥት እንዲሸፍቱ በሚቻላቸው ሁሉ የተንኩል ምክር ይመክሩዋቸው ነበርና ከነዚህ ከዋጅራቶቹ አንዳንዶቹ እየመጡ ይነግሩን ነበር ። እኛ ግን ኢጣልያ በ፲፱፻፳ ዓ. ም. ከእኛ ጋራ የተዋዋለችውን የወዳጅነት ውል ዘንግታ ይህን የመሰለ ሥራ መሥራቷን በማስመርመር ቆይተን ሳለን ፡ የዋጅራትና የራያ ፡ የአዘቦ ጋሎች ከኢጣልያ በተቀበሉት መሣሪያና ገንዘብ ከጦርተው ወደ ደጋው እየወጡ ሰው መግደላቸውን ፡ ከብት መዘረፋቸውን ስለ ሰማን ራስ ጉግሣ ወሌ የጁ ያደጉበት አገራቸው መሆኑንና ለበጌምድርም መቅረቡን ስለ ዐወቅን ፡ ባንድ ወገንም አሁን ወደ የጁ ሳይሔዱ የቀሩ እንደሆነ ከኢጣልያኖች ጋራ ምክር አላቸው ተብለው የታሙበት ሁሉ በዚህ እንዲገለጥ ስለ አሰብን ፡ እስከ የጁ የዋጅራትንና የአዘቦን ጋሎች በፍቅር እየጠሩ በወዳጅነት እየመከሩ ክፉ ሥራቸውን እንዲተው ያድርጓቸው ፡ እምቢ ቢሉ ግን በጦር ኃይል ይወጋሉ የሚል ትእዛዝ አሳለፍንላቸው ።

ራስ ጉግሣም ትእዛዙ በደረሰላቸው ጊዜ ለጊዜው ፈቃድ ፈጸሚ ለመምሰል የበጌምድርን ሠራዊት ባዋጅ አስከትተው ወደ የጁ ሑዱ ። የጁ ከደረሱ በኋላ ግን በዋጅራትና በራያ ፡ በአዘቦ ጋሎች ላይ ለማድረግ የታዘዙትን በትክክል ሳይፈጽሙ ፡ እንዲያውም በኋላ ለርሳቸው ረዳቶች እንዲሆኑ ተስማምተው ወደ በጌምድር መመለሳቸውን ፡ ከተመለሱም በኋላ ወታደር መሰብሰብን የጦር መሣሪያ ማሰናዳትን ዋና ሥራ አድርገው መያዛቸውን ሰማን ። እኛም የወንድማማች ደም በከንቱ እንዳይፈሰና የኢጣልያኖች ምኞት እንዳይፈጸም ለመጠንቀቅ ስንል ለማናቸውም ቢሆን ወረይሉ ላይ ተገናኝተን ከዘመቻው የተመለሱበትንና ሌላውንም ጉዳይ ሁሉ ቃል ለቃል ተነጋግረን ይመለሳሉ ብለን ብንልክባቸው እሺ ተነሣሁ መጣሁ እያሉ የማታለል ቃል ብቻ እየላኩ ለጦርነት እየተሰናዱ መቆየታቸውን ስለ ሰማን ወደ የጁ አልፈው ከዋጅራትና ከራያ ከአዘቦ ጋሎች ጋራ እንዳይገናኙ ለማገድ በዋድላና በደላንታ ሆነው የሚጠብቁ ወታደሮች በደጃዝማች ሙሉጌታ አበጋዝነት ላክን ።

የኢጣልያ ፕሮፓጋንዳ ሠራተኞች በበጌምድር ያሉትን አንዳንድ ጠንቋዮችና ሕልም አላሚዎች እየፈለጉ ንጉሥ የምትሆንበት ዘመን ደርሷልና አይዘህ አትፍራ እያሉ እያደፋፈሩ እንዲነግሩዋቸው እያደረጉ ይልኩባቸው ነበር ። ይህንንም ሁሉ የሚያስረዳ በጦርነቱ ውስጥ በተማረከው በራስ ጉግሣ የጽሕፈት ኮረጃ ውስጥ ተገኝቶ ታይቷል ።

ከኢትዮጵያ ሕዝብ አንዳንዶቹ ከሃይማኖት ትምህርት በቀር ሌላ የዓለ ማዊ ፖለቲካ ትምህርት የሌላቸው ስለ ሆኑ መነኩሳት ወይም ባሕታውያን በዚህ ዘመን እንደዚህ ይሆናል ብለው ሲነግሩዋቸው ከእግዚአብሔር የተ ላኩ እየመሰሰላቸው እውነት አድርገው ይቀበላሉና በዚህም ለመጠቀም ኢጣ ልያኖች ይህን ስለ ዐወቁ ዋና መሣሪያ አድርገውት ነበር ።

እኛም ኢጣልያኖች በዚህ ነገር መግባታቸውንና አለመግባታቸውን ለማወቅ ብለን ያገርን ውስጥ ጸጥታ ለመጠበቂያ አንድ አይሮፕላን በዋጋ ሽጡልን ፡ ነጂውንም ከናንተ ሰው እንቀጥራለን ብለን አዲስ አበባ ላለው ለኢጣልያ ሚኒስትር ብንነግረው ለመንግሥቱ አስታውቄ ምላሹን በቶሎ አመጣለሁ ብሎን ነበር ። ነገር ግን ምንም ምላሽ ሳይሰጠን ቆይቶ ራስ ጉግሣ በእኛ የጦር ሠራዊት ላይ አደጋ ጥለው ለመዋጋት አንድ ቀን ሲቀራቸው ፡ አይሮፕላኑን አሁን በፍጥነት ከአሥመራ ለመላክ አልደረሰልንም ብሎ አስ ታወቀን ። ምላሹም እንደዚህ እንዲሆን ልባችን አውቆት የቆየ ስለ ሆነ ምንም አላስደነቀንም ።

ራስ ጉግሣም ይህን በመሰለው በሐሰት ነገር ተታልለው ጦርነት ለማድ ረግ ስለ ቆረጡ የክተት ዐዋጅ አስነግረው በግስጋሴ መጥተው በመጋቢት ፳፪ ቀን ፲፱፻፳፪ ዓ. ም. ቋና ላይ በደጃዝማች ሙሉጌታ ላይ አደጋ ጥለው ሦስት ሰዓት ያህል እንደ ተዋጉ ድል ሆኑ ።

ኢጣልያኖች ብዙ ዓመት የደከሙበት የተንኩል ምክር በሦስት ሰዓት ፈረሰና ራስ ጉግሣ ከሞት አደጋ ደረሱ ። በዚህም ጦርነት ውስጥ በራስ ጉግሣ ሠራዊት እጅ ተገኝቶ ከተማረከው መሣሪያ የሚበዛው ከአሥመራ የመጣ ወጨፎ በመሆኑ ራስ ጉግሣ እንዲሸፍቱ የረዱዋቸው ኢጣልያኖች መሆናቸውን አረጋገጠልን ።

ራስ ጉግሣ በሞቱ በሁለተኛው ቀን በመጋቢት ፳፱ ቀን ፲፱፻፳፪ ዓመተ ምሕረት ንግሥት ዘውዲቱ ዐረፉ ።

ንግሥት ዘውዲቱ ከብዙ ዘመን አስቀድሞ በስዊድኑ በዶክቶር ሐነርና በስዊድኑ በዶክቶር ማይበርግ ተመርምሮ የታወቀ የሱካር በሽታ (ዲያቤት የሚባል በሽታ) ነበረባቸው ። ይኸውም በሽታ በያመቱ እየባሰና እየጠነከረ ባቸው የሚሔድ ስለ ሆነ በዚህ ዓመት በጣም ታመው ነበር ። ስለዚህ ለበሽ ታቸው መጨመሪያ እንዳይሆን ተብሎ የራስ ጉግሣን ሞት አልሰሙም ነበር ። ይኸውም የሚያከሟቸው ሐኪሞች ዶክቶር ሐነርና ፡ ዶክቶር ማይ በርግ ኅዘኑን አይስሙ ብለው ስለ አዘዙ ነው ። ኢጣልያኖች ግን የተንኩላቸ ውን መስፈሪያ ለመሙላት ሲሉ ሰምተው በድንጋጤ ሞቱ ብለው አወሩ እንጂ ፡ በአዲስ አበባ ያሉት መሳፍንቱም መኳንንቱም ሚኒስትሮችም ንግ ሥት ዘውዲቱ የራስ ጉግሣን በጦርነት መሞት ሳይሰሙ ማረፋቸውን የማያ ውቅ የለም ።

ምዕራፍ ፳፮

የቤተ ክህነት ሥራ እየተሻሻለና እየታደሰ እንዲሔድ ስለ ማሰባችንና ስለ መጀመራችን ።

ከቀድሞ ዘመን ጀምሮ የኢትዮጵያ ነገሥታት ለመንግሥቱ ሥራ ሁሉ አላፊ እንደ መሆናቸው ለቤተ ክህነትም ሥራ አላፊነት አለባቸውና ከሊቃ ውንቱና ከመምህራኑ መካከል እየመረጡ በየአድባራቱና በየገዳማቱ ለመሾ ምና ለመሻር ፡ ሥራቸውንም ሁሉ ለመቆጣጠር ሥልጣን አላቸው ።

ነገር ግን የመንግሥቱ ሥራ እየበዛ ከመሔዱና በዙሪያቸውም ካሉት አረማውያን ጋራ በየጊዜው ጦርነት ከማድረጋቸው የተነሣ ፡ የቤተ ክህነ ትን ሥራ በሙሉ ለመቆጣጠር ጊዜ አልነበራቸውም ነበርና በቤተ ክህነት ወገን በስሕተት እየገባ ልማድ ሆኖ የቀረና የቤተ ክርስቲያንንም ሥርዓት የሚያጎድል ብዙ ነገር ነበር ።

አሁን ግን ሕገ መንግሥት አቁመን ፡ ለሚኒስቴር ቤቱ ሁሉ ደንብ ሰጥ ተን ሚኒስትሮች ለየሥራቸው ሁሉ አላፊ ሆነው እንዲሠሩ ስለ አደረግን ፡ ከመንግሥት ሥራ በሚተርፈው ጊዜያችን ከሊቃውንቱና ከመምህራኑ ጋር እየተገናኘን የቤተ ክህነቱ ሥራ ጥቂት በጥቂት እየተሻሻለ እንዲሔድ አደረግን ። ይኸውም ከዚህ እንደሚከተለው ነው ።

፩ኛ ፡ የኢትዮጵያ ሕዝብ ትልቁም ትንሹም ወንድም ሴቱም በክርስቲያንነቱ ጸንቶ የሚኖር ስለ መሆኑ ፡ በየሳምንቱ እሑድ እሑድና በየትልልቁ በዓላት ወደ ቤተ ክርስቲያን እየሔደ ቅዳሴ ይሰማል ። የሚችልም ሥጋ

ወደሙ ይቀበላል ። ነገር ግን ቅዳሴው ሕዝቡ ሁሉ በማያውቁት በግእዝ ቋንቋ ስለ ነበረ ፡ ብዙዎቹ የዜማውን ድምጥ ከመስማት በቀር ምስጢሩን የሚያስረዳ ቃል ሳይሰሙ በየቤታቸው ይመለሱ ነበር ። አሁን ግን ጸሎተ ቅዳሴው በአማርኛ ቋንቋ እንዲተረጎምና እንዲታተም አድርገን በየቤተ ክርስቲያኑ ስለ ታደለ ሕዝቡ መላውን እንኳ ባይሆን ዋና ዋናውን ቃል በቋንቋው ሲነበብ መስማት ጀምሯል ። ወንጌልና የሐዋርያት መልክትም በአማርኛ ቋንቋ እንዲነበብላቸው ተደረገ ።

፪ኛ ፡ በየትልልቁ አድባራትና ገዳማት የሚኖሩት ፡ አለቃው ከካህናቱና ከገበዙ ፡ አበ ማሳበሩ ከመነኩሳቱና ከአርድእቱ ጋራ ስለ ኑሮአቸው በየጊዜው በመካከላቸው የሚነሳውን ሁከት ለማስቀረት ስንል ፡ ሊቃውንቱንና መምህራኑን እየሰበሰቡን የቀድሞውን የየአድባራቱንና የየገዳማቱን የኑሮ ልማድና ደንብ እያስመጣን እየተሻሻለ አዲስ ደንብ እንዲቆም በመደረጉ ትልቅ ጥቅም ተገኝቶበታል ። ተሻሽለው የቆሙትም አዲሶቹ ደንቦች በዝቋላ ፡ በደብረ ሊባኖስ ፡ በኢየሩሳሌምና በሌሎችም ገዳማት ሁሉ ይገኛሉ ።

፫ኛ ፡ ባገራችን በኢትዮጵያ በቀድሞ ዘመን የተክሊል ጋብቻ ለመኖሩ መጽሐፈ ተክሊል በየአድባራቱ መገኘቱ ያስረዳል ። ነገር ግን ግራኝ አሕመድ የሚባለው በተነሳበት ዘመን ወይም የዲት የምትባለው ከፈላሾች ወገን የሆነች ነግሣ ክርስቲያንን ባጠፋችበት ዘመን ይሁን አልታወቀም እንጂ ፡ የቤተ ክርስቲያንን ሥርዓት እየጎደለ ስለ ሔደ በሕዝቡ ይቅርና በካህናቱም ቢሆን በተክሊል መጋባት በጣም አልሰፋም ነበር ። ዳሩ ግን ከቤተ ክርስቲያንና ከሕዝቡም ወገን ብዙዎቹ ከሚስቶቻቸው ጋራ ሥጋ ወደሙ እየተቀበሉ ጋብቻቸውን አጽንተው ይኖሩ ነበር ።

አሁን ግን ሊቃውንቱና መምህራኑ የተክሊል ጋብቻን አጠንክረው እንዲሰብኩ አድርገን የተክሊል ጋብቻ የተለመደ ሆኗል ።

፬ኛ ፡ በቀድሞ ዘመን ሰው ሲሞት ቤተ ዘመዶቹ ተዝካር እያሉ ጠላና ጠጅ ሌላም የሚያሰክር ነገር እየደገሱ ካህናቱን ወደ ሚቹ ቤት እየጠሩ ከልክ ያለፈ መብልና መጠጥ እየሰጡ ከትእዛዝ እንዲወጡ ያደርጓቸው ነበር ። አሁን ግን ይህን የመሰለው አደራረግ ላዲሱ የሥልጣኔ ዘመን የማይሰማግና በቅዱሳት መጻሕፍትም የተከለከለ መሆኑን ስለ ተረዳነው ፡ ተዝካር በሚያሰክር መጠጥና ከልክ ባለፈ መብል መሆኑ ቀርቶ ፡ ዘመዱ የሞተ በት ሰው ሁሉ ፍታቱን እያስፈታ እንደ አቅሙ ለካህናቱ የፍታት ገንዘብ እንዲሰጥ ፡ ለነዳያን ግን የመብልና የመጠጥ ድግስ እየደገሰ በመጠን ቢያበላና ቢያጠጣ እንዳይከለከል ፡ ጳጳሳቱና መምህራኑም ይህን እንዲሰብኩ አደረገን ።

ለሕዝቡም አርአያና ምሳሌ ለመሆን ስንል ፡ ልጆችን ልዕልት ዘነበ ወርቅ በሞተች ጊዜ ስለ ፍታቱ ለየአድባራቱና ለየገዳማቱ የገንዘብ ስጦታ እያካፈልን ሰጥተናል ። ብዙ ሰዎችም እንደዚሁ ማድረግ ጀምረዋል ።

፭ኛ ፡ ከቀድሞ ዘመን ጀምሮ ባንዳንድ አውራጃ ሰው ሲሞት ዘመዶቹ አንዳንዶቹ ጠጉራቸውን እየቆረጡ ደረታቸውን እየመቱ እየሮሙ ያለቅሱ ነበር ። አሁን ግን ሰው ሲሞት ዘመዱ ለገዝቱ ምልክት በልብሱ ሜፍ ጥቁር ምልክት ከማድረግ በቀር ፡ ጠጉር መቁረጡን ፡ ደረት መምታቱን ፡ ከል መልበሱን ፡ እንዲተው በየቤተ ክርስቲያኑ እየዘራችሁ ስበኩ ብለን ለመምህራኑ ትእዛዝ ስለ ሰጠንና መምህራኑም በትጋት ስለ ሰበኩ ስለ ሞተው ሰው ተስፋ እስከ መቁረጥ ማዘን እየተቃለለ ሔደል ።

፮ኛ ፡ ቤተ ክርስቲያንን ለመጠበቅና ሃይማኖትዋ እንዳይናወጥ ፡ የተሰጣትም ሕግ እንዲጸና ለማድረግ አላፊነት እንዳለብን ስለ ተረዳነው በየሳምንቱ አንድ ቀን ሊቃውንቱና መምህራኑ ወደ እኛ እየቀረቡ የቤተ ክርስቲያንን ችግር ሁሉ በቃላቸው እንዲያመለክቱ ስለ ፈቀድንላቸው የቤተ ክርስቲያን ችግር እየተቃለለ ሔደል ።

ከዚህ በቀር ደንቡ እየተጻፈ ለጊዜው ሳይፈጸም ቆይቶ የነበረው ከዚህ ቀጥሎ ያለው ነው ።

፯ኛ ፡ በኢትዮጵያ የካህናቱ ቅጥር እጅግ ብዙ ነው ። ለነዚህም ሁሉ መንግሥት ከያውራጃው ከግማሽ ጋሻ እስከ አንድ ጋሻ መሬት ለያንዳንዱ ካህን ርስት እያደረገ ሰጥቷቸዋል ። ይኸውም ርስት እየሆነ የተሰጠው መሬት ለልጅ ልጅ የሚያልፍ ስለ መሆኑ ቤተ ክርስቲያን ልታዝዝበት አትችልም ። በዚህም ላይ ከንጉሠ ነገሥቱ ጀምሮ መሳፍንቱም መኳንንቱም ሌላውም እነሱን የመሰለው ሁሉ ወይዛዝርቱ እንኳ ሳይቀሩ የቤተ ክርስቲያን ገበዞች እየሆኑ ከ፪፻ እስከ ፳፻ ጋሻ መሬት ንጉሠ ነገሥቱ ርስት እያደረገ ይሰጣቸዋል ። የእኛ አሳብ ግን በግብዝና ምክንያት ለያንዳንዱ መሆኑ ቀርቶ ፡ የቤተ ክርስቲያን ርስት ሆኖ ከገቢው ገንዘብ የቤተ ክርስቲያን አለቆች ለቀሳውስትና ለዲያቆናት ለመዘምራንና ለአንባቢያን ለኑሮዎቻቸው የሚበቃ እየሰጡ በሚተርፈው የቤተ ክርስቲያን አለቆች እየተማከሩ በሚጎድለው መንግሥት እየረዳቸው የትምህርት ቤትና ሆስፒታል ፡ የሽማግሌች መጦሪያና የድኆች ልጆች ማሳደጊያ ቤት እንዲሠሩበት ለማድረግ ነው ።

ይህንንም አሳባችንን በሙሉ ኢትዮጵያ ባሉት አብያተ ክርስቲያናት እንዲፈጸም ለማድረግ ብዙ ዘመን የሚወስድብን ስለ ሆነ ፡ ጥቅሙንና አደራረጉን ለማሳየት ብቻ በዝቋላ ፡ በአዲስ ዓለም ፡ በአሰባት ገዳማት በአዲስ አበባም አድባራት በዳግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ ቤት እንዲጀመር አድርገናል ።

ምዕራፍ ፳፯

ከኢትዮጵያ መምህራን ተመርጠው ጳጳሳት እንዲሾሙ ስለ ማድረጋችን ።

ኢትዮጵያ እጅግ ሰፊ አገር ከመሆንዋ በላይ ካራተኛው መቶ ዓመት ጀምሮ እስካሁን ድረስ ፲፮፻ ዓመት ያህል በክርስትናዋ ጸንታ የምትኖር መሆንዋን የሚጠራጠር ማንም ሰው ያለ አይመስለንም ። ቢኖርም ታሪኳን በማንበብ ብቻ ለመረዳት ይችላል ።

ነገር ግን ክርስትናዋን በተቀበለችበት ዘመን ቤተ መንግሥቱ ወይም የመንግሥቱ ዋና ከተማ አክሱም ላይ ስለ ነበረ ፡ ለዚያው ለአክሱም አውራጃ በእስክንድርያ በመንበረ ማርቆስ ከተቀመጠው ሊቀ ጳጳሳት እየተሾመ አንዳንድ ጳጳስ ብቻ እየመጣ ፤ የመጣውም ሲሞት ሌላ እየተተካ ይኖር ነበር እንጂ እንደ አውራጃው ስፋት ብዙ ጳጳሳት እየተሾሙ አይመጡም ነበር ።

በቅርቡም በ፲፰፻፷፬ ዓመተ ምሕረት በነገሡት በዐፄ ዮሐንስ ዘመን አራት ግብጻውያን ጳጳሳት ተሾመው በ፲፰፻፸፫ ዓ. ም. መጥተው ነበር ። ምክንያቱም ዐፄ ዮሐንስ ለሸዋው ለንጉሥ ምኒልክና በጎጃም ላነገሡዋቸው ለንጉሥ ተክለ ሃይማኖት ፡ ደግሞ ልጃቸውን ራስ አርአያን በበጌም ድር ለማንገሥ አስበው ነበርና አንደኛውን ጳጳስ ለራሳቸው ለትግሬ አስቀርተው ፡ ሦስቱን ጳጳሳት ለሦስቱ ነገሥታት ለማካፈል ነበር ። ነገር ግን አራተኛው ጳጳስ ገና አክሱም ሳይደርሱ ስለ ሞቱ ፡ ራስ አርአያም ሳይነግሡ ስለ ሞቱ ፡ የኢትዮጵያን ሀገረ ስብከት ለሦስቱ ጳጳሳት ብቻ አካፍለው ሰጥተዋ

ቸው ነበርና ካህናቱ የቅስናና የዲቁና ሹመት ለመቀበል አንደኛው ጳጳስ እስከሚኖርበት እስከ ሩቅ አገር ከመሔድና ከመድከም ዐርፈው ነበር ። ከነዚህም ከሦስቱ ጳጳሳት ሁለቱ ሲሞቱ ፡ ሌሎች ጳጳሳት ስላልተተኩ ፡ ለሙሉ ኢትዮጵያ ጳጳሱ አቡነ ማቴዎስ ብቻ ሆነው ስለ ነበሩ የርሳቸውም መኖሪያ በዋናው ከተማ በአዲስ አበባ ስለ ሆነ ፡ ከኢትዮጵያ አውራጃች ለቅስናና ለዲቁና የሚመጡት የቤተ ክህነት ወገኖች ትልቅ ችግር እያገኛቸው በሁከት ይኖሩ ነበር ።

እኛም የቤተ ክህነት ወገኖች በዚህ ነገር በጣም መቸገራቸውን ስለ አወቅን ፡ ካገሩ ውስጥ መምህራን ተመርጠው ጳጳስነት ተሾመው በየሰበካቸው እየሞሩ እንዲሰብኩ ቅስናም ዲቁናም እንዲሰጡ በማለት ይህን አሳባችንን ከነማስረጃው ጽፈን በግርማዊት ንግሥት ዘውዲቱና በእኔ ማኅተም ታትሞ ለእስክንድርያ ኦርቶዶክስ ፓትሪያርክ ለአቡነ ዮሐንስ ተላከላቸው ።

አቡነ ዮሐንስም በመልካም አሳባቸው ነገሩን ከመረመሩት በኋላ የሚገባ ጥያቄ መሆኑን ስለ ተረዱት ፤ “ከኢትዮጵያ መምህራን አምስት መርጣችሁ ስትልኩልን ጳጳሳት አድርገን ለመሾም ፈቃዳችን ነው ። ነገር ግን ለአምስቱ ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ቀዳሚ የሚሆን አንድ ግብጻዊ ጳጳስ ጨምረን እንልካለንና ይህንም እንድታውቁት ይሁን” የሚል ምላሽ ላኩልን ።

ይህንም ለመሳፍንቱና ለመኳንንቱ ለመምህራንና ለሊቃውንቱ ባስታወቅናቸው ጊዜ ብዙዎቹ ነገሩን በደስታ ተቀበሉት ። ከቤተ ክህነት ወገኖች ግን አንዳንድ ሰዎች አሳባችንን በግልጥ እንዲሁ ለመቃወም ባይቻላቸው መሞከራቸው አልቀረም ነበር ። ይኸውም በልማድ ከመሸነፍ የተነሣ ነበር እንጂ ነገሩን እስከ ሥሩ መርምረውና ዐውቀውት አልነበረም ። ቢሆንም ይህ አሳብ የተፈጸመ እንደ ሆነ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ክብር የሚሰጣት መሆኑን በቀን ብዛት ስለ አስረዳናቸው የቀድሞ አሳባቸውን እየለወጡ የኛን አሳብ መቀበላቸውን እያረጋገጡ አስታወቁ ።

ከዚህም በኋላ መምህር ደስታ ፡ መምህር ኃይለ ማርያም ፡ መምህር ወልደ ኪዳን ፡ መምህር ኃይለ ሚካኤል ተመርጠው በግንቦት ወር ፲፱፻፳፩ ዓመተ ምሕረት ወደ ምድረ ግብጽ እንዲወርዱ አደረግን ።

ፓትሪያርኩ አቡነ ዮሐንስም ለኢትዮጵያ ጳጳሳት አለቃ አድርገው የሚሰጁቸውን አቡነ ቄርሎስን ከገዳመ አስቁጥስ መነኩሳት መካከል መርጠው ይጠብቁ ነበርና የኢትዮጵያ መምህራን ካይሮ ሰደርሱ ወዲያው በፍጥነት ግንቦት ፳፮ ቀን አምስቱንም ጳጳሳት አድርገው በአንድነት ሾሟቸው ።

ስማቸውንም ፡ መምህር ደስታን አቡነ አብርሃም ፤ መምህር ኃይለ ማርያምን አቡነ ጴጥሮስ ፤ መምህር ወልደ ኪዳንን አቡነ ይስሐቅ ፤ መም

ሀር ኃይለ ሚካኤልን አቡነ ሚካኤል ፡ እያሉ ሰየሟቸው ።

አቡነ ጴጥሮስ በሐምሌ ወር በ፲፱፻፳፰ ዓ. ም. ስለ ኢትዮጵያ ነፃነት ሲሰብኩ ተይዘው በኢጣልያኖች እጅ በሰማዕትነት ያረፉት ጳጳስ ናቸው ። አቡነ ሚካኤልም በጎጦ በጠላት እጅ በሰማዕትነት ተደብድበው ሞተዋል ።

ጳጳሳቱ የጵጵስናውን ሹመት ከተሾሙ በኋላ ከሊቀ ጳጳሳቱ ከአቡነ ቄርሎስ ጋራ ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው አዲስ አበባ በገቡ ጊዜ በኢትዮጵያ ከዚህ ቀድሞ ያልተደረገ የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ከፍ የሚያደርግ ሥራ መሆኑን ስለ ተረዳነው መሳፍንቱና መኳንንቱ ፡ መምህራኑና ሊቃውንቱ የየአድባራቱም ካህናት በሙሉ እንዲሰበሰቡ አድርገን መድፍ እየተተኩስ የክብር አቀባበል ተደረገላቸው ።

ከዚህም በኋላ በየሀገረ ስብከታቸው እየዞሩ የትምህርት ሥራቸውን እንዲጀምሩ ስለ አሰብን ከዚህ ቀጥሎ እንዳለው አካፈልናቸው ።

ለሊቀ ጳጳሳቱ ለአቡነ ቄርሎስ ሀገረ ስብከት ሸዋ በሙሉ ፡ በአዲስ አበባ ዙሪያ ያለው አውራጃ ፣ ሐረርና አሩሲ ጭምር ።

ለአቡነ አብርሃም ጎጃምና በጌምድር ።

ለአቡነ ይስሐቅ ትግሬና ላስታ ፡ ዋግና በዙሪያውም ያለውን አውራጃ ሁሉ ።

ለአቡነ ጴጥሮስ የወሎና የየጁ አውራጃ ሁሉ ።

ለአቡነ ሚካኤል ከፋ ፡ ኢሉባቦር ፡ ወለጋ የሚባለውና የኢትዮጵያ ምዕራብ በሙሉ ።

ስድስተኛ ጳጳስ ለመሆንም የተመረጡት የደብረ ሊባኖስ እጨጌ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ነበሩ ። ነገር ግን ከመምህራኑ ጋራ ወደ ምድረ ግብጽ ለመውረድ ሳይመቻቸው ስለ ቀሩ ፡ በኋላ በዕድላቸው ፓትሪያርኩ አቡነ ዮሐንስ የሃይማኖት ልጆቻቸውን ለመጎብኘት በ፲፱፻፳፱ ዓመተ ምሕረት በታኅሣሥ ወር አዲስ አበባ መጥተው ነበርና ወዲያው ለእጨጌ ገብረ መንፈስ ቅዱስ የጳጳስነት ሹመት ሰጥተው ስማቸውንም አቡነ ሳዊሮስ ብለው ስለሰየሟቸው ለርሳቸውም ሀገረ ስብከት የኢትዮጵያን ደቡብ በሙሉ ሰጠናቸው ።

በዚህ ዘመን እግዚአብሔር በቸርነቱ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሁለት ትልልቅ የዕድል ሥራ መሥራቱ በጣም የሚያስደንቅ ነው ።

፩ኛው ዕድል ፡ ክርስትናን ከተቀበለችበት ካራተኛው መቶ ዓመት ጀምሮ እስካሁን አንድ ሺ ፮፻ ዓመት ያህል ተደርጎ የማያውቅ ፣ ከመምህራን ጋር መካከል ተመርጠው የጳጳስነት ሹመት መሾማቸው ነው ።

፪ኛው ዕድል ፡ ፓትሪያርኩ አቡነ ዮሐንስ አዲስ አበባ ድረስ መጥተው በቤተ ክርስቲያን ቀድሰው ለሕዝቡ ቡራኬ መስጠታቸው ወዲያውም የደብረ ሊባኖሱን እጨጌ ጳጳስነት መሾማቸው ነው ።

ምዕራፍ ፳፰

የንጉሠ ነገሥት ዘውድ ስለ መቀዳጀታችን ።

መስከረም ፲፯ ቀን ፲፱፻፱ ዓመተ ምሕረት ንግሥት ዘውዲቱ ሲነግሡ እኔም ለአልጋ ወራሽነቱና ለእንደራሴነቱ ስለ ተመረጥሁ በባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴነቱ የመንግሥቱን ሥራ እየሠራሁ ፲፬ ዓመት ከቆየሁ በኋላ ፡ ንግሥት ዘውዲቱ በመጋቢት ፳፬ ቀን ፲፱፻፳፱ ዓመተ ምሕረት ስለ ዐረፉ ፣ በማግስቱ የንጉሠ ነገሥቱ ዐዋጅ ተነግሮ በዙፋኑ ተቀመጥሁ ።

ስለ ዙፋንና ስለ ዘውድ አወራረስ ፣ ኢትዮጵያ ከውጭ አገር መንግሥት ጋራ መገናኛ ሳታበጅ ብቻዋን በምትኖርበት ጊዜ ፡ የቆየው ልማድ በታሪክ እንዳነበብነው አንዳንድ ጊዜ ንጉሠ ነገሥቱ ሲሞት ፡ ሞቱ እንዳይሰማ በጥንቃቄ ቆይቶ ፡ ወራሹን ልጁን በዙፋኑ አስቀምጠው ፡ ዘውዱንም ወዲያው ዕለቱን ይጭኑለታል ። የልጁ መንገሥና ዘውድ መጫን በዐዋጅ ከተነገረ በኋላ ሚቹን ንጉሥ በክብር ይቀብሩታል ።

አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ንጉሠ ነገሥቱ ሲሞት ፡ የቤት አዛዦች ማንም ሳይሰማ በስውር ወስደው ይቀብሩና በማግስቱ ወራሹን ልጁን በዙፋኑ አስቀምጠው ፡ ሥርዓተ ንግሥ አድርሰው ዘውድ ከጫኑለት በኋላ ፡ ያባቱ መሞትና የልጁ መንገሥ ባንድነት ባዋጅ ይነገራል ።

አሁን ግን ከ፲፪ የውጭ አገር መንግሥታት ጋራ የንግድና የወዳጅነት ውል ተዋውላ በዓለም መንግሥታት ማኅበርም ገብታ የበረታ መገናኛ ስለ አበጀች ፡ በሥልጣኔ ከፍ ከፍ ያሉት መንግሥታት ለዘውድ በዓላቸው እንደ

ሚያደርጉት ፡ በኢትዮጵያ ሌጋሲዮንና ቆንስላት ያቆሙትን መንግሥታት ለዘውድ በዓላችን መጥራት የሚገባ መሆኑን ፡ የጥሪውንም ደብዳቤ ለመላ ክና መላክተኞቹ እስተመጡ ለመጠበቅ ለዘውዱ በዓል የሚያስፈልገውን ለማሰናዳት ረጅም ጊዜ የሚያስፈልግ መሆኑን ስለ ተረዳነው የዘውዱ በዓል እስከ ሰባት ወር እንዲቆይ አደረግን ።

ከዚህም በኋላ ስማቸው ከዚህ ቀጥሎ ላለው ነገሥታትና ፕሬዚዳንቶች የጥሪ ደብዳቤ እየተጻፈ ተላክ ።

ለግርማዊ ጆርጅ ፭ኛ የእንግሊዝ ንጉሥ ፤ የህንድ ንጉሠ ነገሥት ።

ለግርማዊ ቪክቶር አማኑኤል ፫ኛ ፡ የኢጣልያ ንጉሥ ።

ለግርማዊ ሂሮሂቶ ፡ የጃፓን ንጉሠ ነገሥት ።

ለግርማዊ አልቤርት ፪ኛ ፡ የቤልጅክ ንጉሥ ።

ለግርማዊ ጉስታፍ ፭ኛ ፡ የስዊድን ንጉሥ ።

ለግርማዊት ዊልሔልሚና ፡ የሆላንድ ንግሥት ።

ለግርማዊ ፉዳድ ፩ኛ ፡ የምስር ንጉሥ ።

ለክቡር ሙሴ ዱሚርግ ፡ የፈረንሳይ ሬፑብሊክ ፕሬዚዳንት ።

ለክቡር ሚስተር ሐብር ፡ የአሜሪካ ዩናይትድ ስቴት ሬፑብሊክ ፕሬዚዳንት ።

ለክቡር ማርሻል ሂንደቡርግ የጀርመን ሬፑብሊክ ፕሬዚዳንት ።

ለክቡር ሙስጠፋ ካማል ፓሻ ፡ የቱርክ ሬፑብሊክ ፕሬዚዳንት ።

ለክቡር ሙሴ ኩንዱሪዮቲስ የግሪክ ሬፑብሊክ ፕሬዚዳንት ።

ደግሞ የፖሎኝ መንግሥት ከኢትዮጵያ መንግሥት ጋራ የንግድና የወዳጅነት ውል ለመዋዋል ንግግር ጀምሮ ሳይጨርስ የዘውድ በዓላችን ቀን ስለ ደረሰ ፡ ውሉ ባይፈረምም የወዳጅነት አሳባችንን ተገልጻልናል ። ለዘውድ በዓልም መላክተኛ እንልካለን ብሎ መልካም ፈቃዱን ስለ አሳየን መልክተኛውን በታላቅ ደስታ ለመቀበል ፈቃዳችን መሆኑን ለፕሬዚዳንት ለሙሴ ሞሴስኪ አስታወቅን ።

ይህ የፖሎኝ መንግሥት ያን ጊዜ ያሳየን የወዳጅነት ምልክት ለዘውድ ትር በልባችን ተቀርጾ ይኖራል ።

ደግሞ ከዚህ በፊት እንዳሳረዳነው በቀድሞ ዘመን የዘውድ በዓል የሚደረገው ወራሹ ልጅ በዙፋን ሲቀመጥ ዕለቱን ስለ ነበረ በያውራጃው ያሉትን መሳፍንትና መኳንንት ለመጥራት ጊዜው አያደርስም ነበር ። አሁን ግን የዘውድ በዓላችን እስከ ሰባት ወር እንዲቆይ ስለ አደረግን ፤ በሙሉ ኢትዮጵያ ያሉት መሳፍንቱና መኳንንቱ ባላባቶችም ሁሉ በየገዳማቱ ያሉ አባቶችና የያድባራቱ አለቆች መጥተው የደስታችን ተካፋዮች እንዲሆኑ የጥሪ ደብዳቤ ተላክላቸው ። ምንም እንኳ ዛሬ የኢጣልያ ቅኝ አገር ቢሆን የኢትዮ

ጵያ ነገሥታት የገደሙት ከቀድሞ ዘመን ጀምሮ በትልቅነቱ ታውቆና ተከብሮ የሚኖረው የደብረ ቢዘን መምህር አባ ዓምደ ማርያም እንዲመጡ ተጻፈላቸው ።

ወደ ፊትም ያለው ወራቱ ክረምት ስለ ነበረ ፡ ለመንገዳቸው እየተዘጋጁ ቆይተው የክረምቱ ወራት ሲያልፍ በመስከረም ወር መጨረሻ እየተነሡ እስከ ጥቅምት ፳ ቀን አዲስ አበባ እንዲገቡ ትእዛዝ አለፈላቸው ።

ይህም የጥሪው ቃል ለውጭ አገር መንግሥታትና ላገር ውስጥ ታላላቆች ከተላከ በኋላ ፡ የአዲስ አበባ ትልልቁ መንገድና በየመንገዱም ዳር ያሉት ቤቶች እንዲታደሱ ፡ በየትልልቁ መንገድ ዳርና እንግዶቹ ሲመጡ በሚያርፉባቸው ቤቶች ሁሉ የኤሌክትሪክ መብራት እንዲበራ የሚያስፈልገው ሁሉ ተደረገ ።

ልብስ መንግሥቱ ፡ ዘውዱና ሌሎች ፡ በትረ መንግሥቱና ሰይፉ ፡ ቀለበቱ ይህንም የመሰለው ሁሉ በተለየ በወርቅና በአልማዝ እየሆነ ተሠራ ።

የመሳፍንቱም የቀድሞ የክብር መለዮዎቻቸው የራስ ወርቅ ብቻ ነበር ። አሁን ግን የራስ ወርቁ በሥራና በአገልግሎት ለተሾሙት ራሶች እንዲሆን አድርገን ለአልጋ ወራሹና የዘር መስፍንነት ላላቸው ፡ በትልቅነቱና በሥራው ማማር ከራስ ወርቅ የበለጠ ፡ ከዘውድ ያነሰ የራስ ሌል ፡ ለሴቶች ቤተ ዘመዶቻችንና ለመሳፍንቱም ሚስቶች እንደማዕድጋቸው ከመሳፍንቱ አነስ አነስ የሚል ጌራ ወርቅ እንዲሠራላቸው አደረግን ።

ለጦር አለቆችም (ደጃዝማቾች) የአንበሳ ጋማ ጠጉር ከወርቅ ጋራ እየተሰባጠረ በከፊይ የተጠለፈ ልብስና ቆብ ተሠራላቸው ።

ደግሞ ለዘውድ በዓላችን እየተጠሩና በፈቃዳቸውም ለሚመጡ ለውጭ አገር እንግዶች ፡ ላገር ውስጥ ባላባቶችና ለትልልቆች ሰዎች መታሰቢያ እየሆነ የሚሰጥ የእኔና የግርማዊት እቴጌ መነን መልክ ባንድነት የተሳለበት የወርቅ ሜዳይ በብዙ ተሠራ ።

ከዚህም በኋላ ከጥቅምት ስምንት ቀን ጀምሮ እስከ ሃያ ቀን የተጠሩት የውጭ አገሮች መልክተኞች በየተራ ወደ አዲስ አበባ መግባት ጀመሩ ።

የመልክተኞቹም ስም ከዚህ ቀጥሎ ያለው ነው ።

የግርማዊ የእንግሊዝ ንጉሥ መልክተኛ ልዑል ዱክ ኦፍ ግሎስትር ፡ የግርማዊ የኢጣልያ ንጉሥ መልክተኛ ልዑል ዱክ ደኡዲኒ ፡

የግርማዊ የቤልጅክ ንጉሥ መልክተኛ ክቡር ሙሴ ገጌራርድ ፡

የግርማዊ የስዊድን ንጉሥ መልክተኛ ክቡር ባሮን ዳቤልሳ ፡

የግርማዊት የሆላንድ ንግሥት መልክተኛ ክቡር ሙሴ ዮንሐሪ ሐርስ ማድ ፡

የግርማዊ የጃፓን ንጉሥ መልክተኛ ክቡር ሙሴ ኤዝቡር ፡

የግርማዊ የግብጽ ንጉሥ መልክተኛ ክቡር ቶሬክ ነሲም ፓሻ ፡
 የፈረንሳይ ሬፑብሊክ መንግሥት መልክተኛ ክቡር ማሬሻል ፍራንሼ
 ደስፔሬ ፡
 የአሜሪካ ዩናይትድ እስቴት መልክተኛ ክቡር ሙሴ ገኮቢ ፡
 የጀርመን ሬፑብሊክ መንግሥት መልክተኛ ክቡር ባሮን ቮን በልተሐ
 ውዘን ፡
 የግሪክ ሬፑብሊክ መንግሥት መልክተኛ ክቡር ኮንት ፒ ሜታክሳስ ፡
 የቱርክ ሬፑብሊክ መንግሥት መልክተኛ ክቡር ሙሂቲን ፓሻ ፡
 የፖሎኝ ሬፑብሊክ መንግሥት መልክተኛ ክቡር ኮንት ዲዚድ ባዚኪ
 እነዚህም እንግዶች ሁሉ እንደ አመጣጣቸው ባደረገላቸው የክብር
 አቀባበል ደስ እንዳላቸው ገለጡልን ።

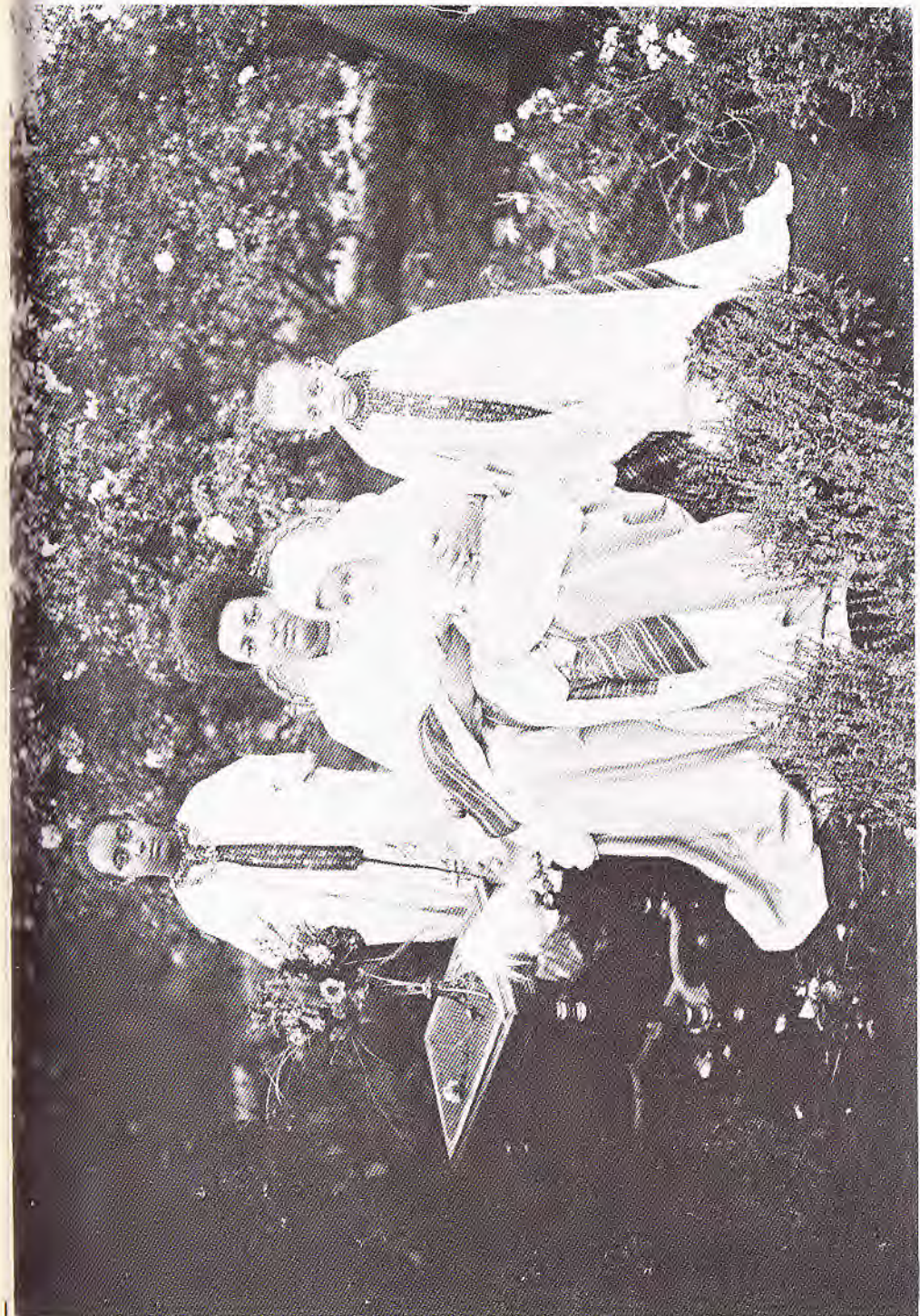
ደግሞ የትልቁ ንጉሠ ነገሥት የዳግማዊ ምኒልክ ሐውልት በመናገሻው በቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን አጠገብ እንዲቆም አድርገን ሥራው ተጨርሶ ነበርና በዘውዱ በዓል ዋዜማ እንዲመረቅ ስለ ተወሰነ ፡ ለዘውድ በዓላችን የመጡት እንግዶች ሁሉ በዚያው እንዲገኙ ሆኖ በታላቅ ክብር ከመጡ በኋላ ለዳግማዊ ምኒልክ ሐውልት ያቆምንላቸው በሚገባ መሆኑን የሚያስረዳ ቃል በረዥሙ ተናግረን ስንጨርስ ፡ ሐውልቱ የተሸፈነበትን መጋረጃ የመግለጡን ክብር ለልዑል ዱክ አፍ ግሎስስተር ሰጥተን ነበርና እርሳቸው ወደ ሐውልቱ ቀርበው መጋረጃውን ሲገልጡትና ሐውልቱ ሲታይ በኢትዮጵያውያን ልብ የተደረገው ደስታ ይኸን ያህል ነው ተብሎ ሊገመት አይቻልም ።

በዚሁም ቀን ወደ ማታ በጅሮንዱ የንጉሠ ነገሥቱን ልብሰ መንግሥትና ዘውዱን ፡ ሉሉን ፡ በትረ መንግሥቱን ፡ ሰይፋን ፡ አልማዝ ቀለበቱን ፤ የእቴጌዬቱንም ልብሰ መንግሥትና ዘውድ ፡ የአልማዝ ቀለበት በሠረገላ አግብቶ በታላቅ ሰልፍ ወስዶ በመናገሻው በቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን ለሊቀ ጳጳሳቱ አስረከቦ ሌሊቱን ሙሉ ሲጸለይበት አደረ ።

እኛና እቴጌ ፡ ቤተ ዘመዶቻችንም መሳፍንቱና መኳንንቱ ከሌሊቱ በ፪ ሰዓት ወደ ቤተ ክርስቲያን ሔድን ።

የውጭ አገር እንግዶቻችን ግን ከጧቱ በ፩ ሰዓት እንዲመጡ ተደርጎ ነበርና በዙፋኑ ቀኝና ግራ በተዘጋጀው ወንበር እንደ ማዕርጋቸው ተቀመጡ ። የወንበሩም አቀማመጥ የኢትዮጵያ መሳፍንትና መኳንንት በእንግዶቹ መካከል እየተሰባጠሩ ነበር ።

ሥርዓተ ንግሡ ከመጀመሩ አስቀድሞ ሊቀ ጳጳሳቱ አቡነ ቄርሎስ ገበታው የወርቅ የሆነ ወንጌል ይዘው ቀርበው ከዚህ ቀጥሎ ያለውን የመሐላ ቃል እንድንፈጽም ጠየቁን ።

«፩ኛ : ከቅዱሳን ነገሥታት ከአብርሃና ከአጽብሐ ጀምሮ በኢትዮጵያ ጸንቶ የኖረውን የእርቶዶክስን ሃይማኖት አጽንተን ለመኖርና የእርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን የወሰነችውን ሕግና ሥርዓት ሳናፈርስ እንድንጠብቅ ።

፪ኛ : በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት በኢትዮጵያ ያለውን ሕዝብ በሥልጣናችንና በኃይላችን በምንሠራው ሥራ ሁሉ በርኅራኄና በትዕግሥት እንደ ሕጉ ለጥቅሙ እንድናስብለት ።

፫ኛ : ፈቅደን በምክር ቤት አስመክረን ያቆምነውን ሕግ ጠብቀን ለመኖር : የኢትዮጵያን ግዛቱንም ሕዝቡንም ሁሉ እንደሚቆመው ሕግና እንደ ምክር ቤቱ ሥርዓት አድርገን እንድንጠብቅ ።

፬ኛ : በኢትዮጵያ የሥጋዊና የመንፈሳዊ ትምህርት የሚሰፋፋበትን ወንጌል የሚሰበክበትን የትምህርት ቤት አቁመን በቸርነታችንና በሥልጣናችን እንድንረዳ» ነው ።

ይህንም ከዚህ በላይ የተጻፈውን ለመፈጸም ፈቃዳችን ለመሆኑ የመሐላውን ሥርዓት ከፈጸምን በኋላ በዚህ ላይ ፊርማችንን ፈረምንበት ።

ከዚህ በኋላ ሊቀ ጳጳሳቱ የሥርዓተ ንግሥን ሥራ ለስድስቱ ጳጳሳት አካፍለው ሰጥተው ጸሎቱ ተጀመረ ። ከነዚህ ፭ቱ ጳጳሳት ኢትዮጵያውያን ናቸው ። ስድስተኛው ግን የእስክንድርያው ፓትረያርክ አቡነ ዮሐንስ የዘውድ በዓላችንን ደስታ ለመካፈልና ቡራኬያቸውንም ለመስጠት ከምድረ ግብጽ ልከዋቸው የመጡት ጳጳስ አቡነ ዮሳብ ናቸው ።

ሊቀ ጳጳሳቱና ጳጳሳቱ የንባብና የጸሎት ሥራቸውን እየሠሩ መዘምራት እየዘመሩ ሥርዓቱን ከፈጸሙ በኋላ ሊቀ ጳጳሳቱ ቀርበው ቅብቦ መንግሥት ቀብተው የንጉሠ ነገሥቱን ዘውድ ጫኑልን ። በዚህም ጊዜ አልጋ ወራሻችን ልዑል አስፋ ወሰን የራስ ሉሉን ከራሱ አውርዶ በፊታችን በተንበረከከ ጊዜ ሊቀ ጳጳሳቱ ወንጌል ይዘው ቀርበው ከዚህ ቀጥሎ ያለውን በመሐላ እንዲናገር ጠየቁት ።

«፩ኛ : አባቱን በፍጹም ልቡ እንዲያከብርና ታዛዥ እንዲሆን ።

፪ኛ : በፈቃዳችን ያልሰጠነውን ከክፉ ሰዎች ጋራ በመተባበር እንዳይሻ ።

፫ኛ : ፈቅደንና በምክር ቤት አስመክረን ያቆምነውን ሕግ እንዲጠብቅ ነው ። ይህንንም ለመፈጸም ከማለ በኋላ ፊርማውን ፈረመን በት ።

ከዚህም በኋላ የእቴጌዪቱ ሥርዓተ ንግሥ ተጀመረ ። የእቴጌዪቱ እነ ጋገሥ የቀድሞና የዛሬው በጣም ልዩ ነው ። የቀድሞውን በታሪክ እንዳይበብነው ፡ እቴጌዪቱ ከንጉሠ ነገሥቱ ጋራ የገዥነት ተካፋይ አይደለችም ተብሎ ቅብቦ መንግሥት አትቀጣም ። ዘውዱም ለምልክት ያህል በጣም

ትንሽ ነበር ። ዘውዱንም የሚጭንላት ንጉሠ ነገሥቱ በቤተ መንግሥቱ ውስጥ ነው እንጂ በቤተ ክርስቲያን አልነበረም ። ያውም በሦስተኛው ቀን ነው እንጂ ከንጉሡ ጋራ ባንድ ቀን ዘውድ እንድትጭን አይፈቀድላትም ነበር ። አሁን ግን ከቅብዕ መንግሥቱ በቀር ዘውዱን ሊቀ ጳጳሳቱ እንዲጭኑላት ፡ የአልማዝ ቀለበቱንም በጣቷ እንዲያደርጉላት ፡ ቀኑም በዚሁ ንጉሠ ነገሥቱ ዘውድ በሚጭንበት ቀን ባንድነት እንዲሆን ነገሩ በምክር ተጨርሶ ነበርና እንደዚሁ ተደርጎ ተፈጸመ ።

ምዕራፍ ፳፱

ሕገ መንግሥት ስለ ማቆማችን ።

በቀድሞ ዘመን በአውሮጳም በእስያም በአፍሪቃም ቢሆን ፤ ነገሥታቱ ሕዝቡን እንደፈቃዳቸው በሚገዙበት ጊዜ በነገሥታቱና በሕዝቡ ፡ በነገሥታቱም ቤተ ዘመዶች መካከል ብዙ ሁከትና መለያየት ነበር ። ይህንንም የብዙ አገሮች አስተዳደር ታሪክ ያስረዳል ።

ባገራችን በኢትዮጵያም እንደዚህ ሲደረግ ይኖር ነበር ። ስለዚህ ለአገዛዛችን ሕግ እንዲኖረው ለወራሾቻችንም በሕግ የተመሠረተ አገዛዝ ለማቆየት ፡ ሕዝባችንም የመንግሥቱን ሥራ ተካፋይ ሆኖ እንዲከታተል ለማድረግ አስበን ፤ ገና የኢትዮጵያ መንግሥት አልጋ ወራሽና ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ሆነን ሳለን ፤ ሕገ መንግሥት ቢቆም ለመንግሥቱም ለሕዝቡም ትልቅ ጥቅም የሚያመጣ መሆኑን ለንግሥት ዘውዲቱ አስታውቀን ነበር ። ነገር ግን ያለሕገ መንግሥት አገርን መግዛት ጥቅማቸው የሆነ አንዳንድ ትልልቆች መኳንንቶች ፡ ሕገ መንግሥት የቆመ እንደ ሆነ ፤ የንግሥት ዘውዲቱን ማዕርግና ሥልጣን የሚያገዙ ድል እያስመሰሉ ስለ ተናገሩ በዚህ ምክንያት አሳባችን ሳይፈጸም ቆየ ።

በዚያ ጊዜ ምንም እንኳን ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ብንሆን ፡ በመካከሉ የሚያስቸግር ነገር ነበረበት ። ትልልቁን ጉዳይ ሁሉ ከመፈጸሙ አስቀድሞ ለግርማዊት ንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱ አስታውቃቸው ነበር ። ጉዳዩንም እርሳቸው የሚቀበሉት ሲሆን በቶሎ እንዲፈጸም አደርጋለሁ ።

የማይቀበሉት ሲሆን ግን እየመላለሱ ከማስረዳት በቀር ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ነኝ ብዬ በኃይል ለመሥራትና እርሳቸውን ለማሳዘን አልፏቸውም ነበር ። ምክንያቱም በዚህ የተነሣ ባገር ውስጥ ሁከት እንዳይሆንና የሰው ደም እንዳይፈስስ መጠንቀቅ የሚያስፈልግ ስለ ነበረ ነው ። ስለዚህ ሕገ መንግሥት ማቆሙን በትዕግሥት አቆየሁት ። ነገር ግን ንግሥት ዘውዲቱ በመጋቢት ፳፬ ቀን ፲፱፻፳፬ ዓመተ ምሕረት ካረፉ በኋላ ፣ ዘውዲንና ዙፋኑን በሚገባ በሕግ ስለ ወረሰን ፣ ቀድሞ በእንደራሴነት ሳለን አስበ ነው የነበረውን ሕገ መንግሥትን ለማቆም ቆረጥን ። ስለዚህ የልዩ ልዩ አገሮችን ሕገ መንግሥት መርምረን ፣ የውጭ አገር ልማድና ትምህርት ያላቸውን ፣ ካገሩም ውስጥ ያውራጃውን ልማድና የቀድሞውን ታሪክ የሚያውቁ ሰዎች መርጠን ፣ ከዚህ ከውጭ አገሮች ሕገ መንግሥት ለኢትዮጵያ ሕዝብ የሚስማማው ተመርጦ እየተዋጣ እንዲቀርብልን አዘዘን ።

ተጽፎም ቀርቦ እኛ ከመረመርነው በኋላ ከመሳፍንቱ ወገን ፣ ራስ ካሣ ኃይሉ ፣ ራስ ኃይሉ ተክለ ሃይማኖት ፣ ራስ ሥዩም መንገሻ ፣ ራስ ጉግሣ አርአያ ፣ ራስ እምሩ ኃይለ ሥላሴ ፣ ከሚኒስትሮችም ወገን የጦር ሚኒስትሩ ፊታውራሪ ብሩ ወልደ ገብርኤል ፣ ያገር ግዛት ሚኒስትሩ ቢትወደድ ወልደ ጸድቅ ጉሹ ፣ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትሩ ብላቴን ጌታ ጎሩይ ወልደ ሥላሴ ፣ የጽሕፈት ሚኒስትሩ ጸሐፊ ትእዛዝ ወልደ መስቀል ታሪኩ ፣ ከመኳንንት ወገን ደጃዝማች ይዝቡ በሀብቱ ፣ በጅሮንድ ተክለ ሐዋርያት ባንድነት እንዲመረምሩትና ለመፈረም የተዘጋጀ አድርገው እንዲያቀርቡ ትእዛዝ ሰጠን ።

እነዚህም ነገሩን መርምረው ለመፈረም የተዘጋጀ አድርገው እንዲያቀርቡ የታዘዙት ሰዎች ፣ በአሳብ ሳይጋጠሙ ስለ ቀሩ ብዙ ጊዜ በእኛ ፊት ሲከራከሩበት ቆይተው ነበር ። ከመሳፍንቱ ራስ እምሩ ብቻ አሳቡን ከሚኒስትሮችና ከመኳንንቱ ጋራ አድርጎ ነበር እንጂ ፣ የቀሩት አራቱ መሳፍንት በአሳብ አንድ ሆነው ነበር ።

የመሳፍንቱ አሳብ ኢትዮጵያ በየትልልቁ አውራጃ ተከፍሎ ፣ ለመሳፍንቱ ለልጅ ልጅ የሚያልፍ ርስት እየሆነ እንዲሰጥ ፣ በንጉሠ ነገሥቱና በመንግሥቱ ላይ ትልቅ የወንጀል ሥራ ሠርተው ካልተመሰከረባቸው በቀር ዘራቸው እንዳይነቀል ፣ በየውስጣቸውም ያለው የያውራጃው ባላባት የያዘው ግዛት ርስት ሆኖለት ለመሳፍንቱ እየገበረና እየታዘዘ እንዲኖር ነበር ። በጠቅላላም የፊዎዳል መንግሥት ማለት ነው ።

የሚኒስትሮችና የመኳንንቱ አሳብ ግን «ኢትዮጵያ በየትልልቁ አውራጃ ተከፍሎ ለመሳፍንትና ለባላባቶች ለልጅ ልጅ የሚያልፍ ርስት ሆኖ ከተሰጠና ሹመት በዘር ይሁን ከተባለ ፣ ወደ ፊት የሚነሣው ትውልድ እንደምን ሊሆን ነው? ። ቢማርስ ቢያገለግልስ ሹመትና ግዛት ካላገኘ ኢትዮጵያ

አገሪ ናት ለማለት እንደምን ይችላል? ። ስለዚህ አሁን ያሉት መሳፍንትና ባላባቶች ጥፋት ካልተገኘባቸው ባገረ ገዥነት ብቻ ይቆዩ ፣ ጥፋት ተገኝ ቶባቸው ቢሻሩ ወይም ቢሞቱ ግን በግዛታቸው ዕውቀትና ችሎታ ያለው ማንም ኢትዮጵያዊ እንዲሾምበት ይሁን እንጂ ለዘር ማለፊያ የሚገባ ነገር አይደለም ። ዳሩ ግን ልጆቻቸው በዕውቀትና ባገልግሎት እንደ ሌሎቹ ሰዎች ሆነው ቢገኙ ንጉሠ ነገሥቱ እንዳወቀ በአባቶቻቸው ግዛት ወይም በሌላ ማዕርግ ስፍራ ይሹማቸው እንጂ ግዛታቸው ለልጅ ልጅ የሚያልፍ ርስት መሆኑ በሕገ መንግሥት ሲጻፍ አይታየንም» የሚል ነበር ።

መሳፍንቱም ይህን ያቀረቡትን አሳብ ሚኒስትሮችና መኳንንቱ እንዳልተቀበሉባቸው ባዩ ጊዜ ፣ ይህም ካልሆነ ከዚያው ከግዛታችን ከብዙ አውራጆች ውስጥ አንዳንዱ አውራጃ ብቻ ለልጅ ልጅ የሚያልፍ ነው ተብሎ በሕገ መንግሥት ይጻፍልን የሚል አሳብ አቀረቡ ። ሚኒስትሮችና መኳንንቱ ግን ይህንም አሳብ አንቀበልም ብለው በፊትኛው አሳባቸው ጸኑ ።

እኛም ለዚህ ሥራ የመረጥናቸው ሰዎች በአሳብ መለያየታቸውን በሰማን ጊዜ ሁለቱም ወገኖች አሳባቸውን ከነማስረጃው በጽሕፈት እንዲያቀርቡ አድርገን ከመረመርነው በኋላ ፣ ንጉሠ ነገሥቱ ለመሳፍንቱም ቢሆን ፣ ለሌሎችም የመንግሥት አገልጋዮች ቢሆን ፣ ርስትና ጉልት ለመትከል ይችላል ። የሚል አንድ ክፍል በሕገ መንግሥቱ ይጻፍና ወደ ፊት አገልግሎታቸው እየታየ እንደሚያስፈልግ ይደረጋል እንጂ ፣ የፊዎዳል መንግሥት በግለም ላይ መቅረቱን እያወቅን አሁን እንደ ገና ያንኑ አጽንተን በሕገ መንግሥት መጻፍ ወይም ያለ ሕገ መንግሥት መግዛት የማይገባ መሆኑን ለመሳፍንቱ አስረድተን ተጣርቶ ተጽፎ እንዲፈረም ይሁን በማለት ነገሩን ቆረጥን ።

ከዚህም በኋላ መሳፍንትና ሚኒስትሮች ፣ የጦር አለቆችና አገረ ገዥዎች ሹማምንትና ጳጳሳት ሊቃውንትም ሁሉ በታላቅ ክብር እንዲሰበሰቡ አድርገን ለመፈረም የተዘጋጀው ሕገ መንግሥት ተነበላቸውና ሁሉም ባንድ ቃል ወደነዋል ፣ ይቁም የሚል አሳባቸውን ተናገሩ ።

ይሁን እንጂ በኢትዮጵያ ከቀዳማዊ ምኒልክ ጀምሮ ሦስት ሺ ዘመን ያህል የተለመደው አገዛዝ ንጉሠ ነገሥቱ ብቻ በሥልጣኑ እያዘዘ እንጂ የምክር ቤት አቁም በሕገ መንግሥት የገዛ ንጉሥ አልነበረምና ፣ በተለየ ወዳጆቻችን የሆኑ አንዳንድ ሰዎች ነገሩ ስላልገባቸው ፣ እንዴት በገዛ እጅም የመንግሥትም ሥልጣን ለሕዝብ ይለቃሉ ፣ እባክዎ እንዲቀር ያድርጉ እያሉ በቅንነት ይመክሩኝ ነበርና እንደተቻለ መጠን ነገሩን እያስረዳኋቸው ነገሩን ተቀበሉት ። ሕገ መንግሥቱም የሚፈረመውና ዐዋጅ የሚነገረው በሐምሌ ፱ ቀን ፲፱፻፳፫ ዓመተ ምሕረት እንዲሆን ስለ ተወሰነ ፣ ለየትልልቁ

መኳንንት ጸሐፊ ትእዛዛችን ፤ ለውጭ አገር ዲፕሎማቲኮች የውጭ ጉዳይ ሚኒስትራችን እንዲያስታውቁ ትእዛዝ ሰጠን ።

ከቀኑም ፬ ሰዓት ሲሆን የውጭ አገር ዲፕሎማቲኮች በታላቅ ክብር መጥተው እንደ ማዕርጋቸው በየወንበራቸው አጠገብ በቆሙ ጊዜ ፡ ሕገ መንግሥት ለማቆም ያሰብንበትን ምክንያት ለማስረዳት ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ተናገርን ።

«እኛ ፡ ኢትዮጵያን ለመጠበቅ ከእግዚአብሔር ለተቀበልነው አደራና ለዚህ ለታላቁ ለንጉሠ ነገሥትነት ማዕርግ ላበቃን አምላካችን በአንደበት ብቻ ማመስገን ለራሳችን ጥቅም በሚሆንና በቀላል አደራረግ መደለል አይበቃንም በማለት ፤ ለዘለቄታ ቀዋሚ ፤ ለትውልድ ተሸጋጋሪ ፤ ለሰው ሁሉ የሚደርስ ጠቀሜታ የሚሆን ሕግ አቁመን ብንሠራ ምንም የአምላካችንን ወረታ ለመመለስ የበቃ ባይሆን ፤ እኛ ጀምረን መጨረሱን ለእግዚአብሔር እንድንሰጠው ማሰባችንን ልንገልጥላችሁ ስለ ወደድን በአሁን ሰዓት በዚህ በታላቅ ጉባኤ ስበሰብናችሁ ።

ሕግ ለሰው ሁሉ የበለጠ የሚጠቅም መሆኑን ማንም አይስተውም ። መከበርም መጠቀምም የሚገኙት ከሕግ መተካክል የተነሣ ነው ። መዋረድም መጉዳትም የሚመጡት ከሕግ መንደል የተነሣ ነው ። ግፍና በደልም የሚበዙት ሕግ ባለመቆሙ ነው ።

እግዚአብሔር ከፍጥረት ሁሉ በላይ ሆኖ ፤ በቃሉ ብቻ ማዘዝ የማይቸግረው ሲሆን ፡ ሕግን መሥራቱ ሕግ ለዓለም ሁሉ የበላይ ገዥ እንዲሆን ስለ ዐወቀ ነው ።

ከሰውም ትክክለኛ ለመባል የሚገባው በማናቸውም ረገድ ቢሆን ፤ ዋናውን አሳብ አዝልቆ ሲሆን ሰውን ሁሉ በሙሉ ፤ ሳይሆንም የሚበዛውን ለመጥቀም በተሰጠው ዕውቀት የሚጣጣርና የሚችል ሲሆን ነው ።

አሳባችን ምንም በአንዳንድ ምክንያት ሳይፈጸም ቢቆይ ፤ ከብዙ ዘመን በፊት የጀመርነው ድካማችን ሁሉ ለመንግሥቱ ሕግ እንዲቆምለት ነበርና ፤ ስለዚህ ለኢትዮጵያና ለተወደደው ሕዝባችን የምናስብለት ፤ በጽኑም የምንከተለው አሳባችን አሁን የምንገልጽላችሁ መጀመሪያ ሕግን ለኢትዮጵያ ሕዝብ መስጠታችንን ፤ ሁለተኛም ይህንኑ ሕግ አጠንክሮ ለመከተልና ለመጠበቅ መፍቀዳችንን ነው ።

በዚህም ለኢትዮጵያ ሕዝብ በምንሰጠው ሕግ ውስጥ የሚዘረዘሩት ዋና ዋናዎቹ አሳቦች ከዚህ የሚከተሉት ናቸው ።

፩ኛ ፡ ኢትዮጵያ ወገን ያልተለያየባት አንድ ቤተ ሰብ ሆና ፤ ሕዝቡ ባንድ ሕግ ተወስኖ ፤ በአንድ ንጉሠ ነገሥት ተገዝቶ በመተባበር እንዲኖር ፤ ይኸውም የመተባበር ኃይል ለዘላቃ በሚያስተሳስር ጥቅም ተጠብቆ እንዲ

ኖር ፤ ለሰውም የግል ጥቅሙ ሳይቀርበት የመተባበር ኃይል እንዲመዘንና የበለጠ እንዲሆን ለማድረግ ነው ። ይኸውም ለያንዳንዱ ለየራሱ የሚሆነው መጠቀም ሳይቀርበት የተለያየ ግለኝነት ፈላጊ እንዳይሆን ለማድረግ ነው ።

፪ኛ ፡ የሕግ ጠቃሚነቱ ወይም ቀጭነቱ ለማንም ቢሆን የማያዳላ ትክክል እንዲሆን ለማድረግ ነው ።

፫ኛ ፡ ባለፉት ዘመናት የኢትዮጵያ ሕዝብ ከሌሎች አገር ተለይቶ በመኖሩ ታላቁ የዛሬው ሥልጣኔ የሚሰጠውን ጥቅም ለማግኘት ሳይችል በመቆየቱና የወትሮውን ሥልጣኔ በመከተሉ ምክንያት ፤ የኢትዮጵያ ነገሥታት ለሕዝቡ እንደ መልካም አባት ሆነው የማስተዳደር ሥራቸውን እየሠሩ ይኖሩ ነበር ።

አሁን ግን ሕዝባችን በማናቸውም ረገድ ወደ ሥልጣኔ ደረጃ እጅግ እየገፉ ስለ ሔደ ፤ የቀድሞ ነገሥታት ብቻቸውን ይደክሙበት የነበረውን ከባድ የሆነ የመንግሥቱን ሥራ ለማከናወን ፡ ሕዝቡ ከድካማችን እንዲካፈል ለማድረግ ሕገ መንግሥት ለማቆም ጊዜው ፈቀደልን ።

የኢትዮጵያ ሕዝብ በአሁኑ ዘመን ተባብሮ የመንግሥቱን ሥራ ሁሉ እንዲሠራ የሚያስፈልግ ነው ። ስለዚህ በዚህ አሳብ የሚገባቸው ሰዎች ሁሉ ለሥራው ተካፋይ ለመሆን እንዲችሉ ሁለት የምክር ቤቶች አቁመናል ።

በነዚህም የምክር ቤቶች የሚመክሩ አማካሪዎች ፤ ሕዝቡ ተምሮና ዐውቆ ለመምረጥ እስኪችሉ ድረስ በንጉሠ ነገሥቱ ፈቃድ ከያውራጃው እየተመረጡ ይመጣሉ ። ምክሩም የሚቆረጠው በቃል ብዛት እየሆነ ፤ ንጉሠ ነገሥቱ ወደ ሲቀበለው የጸና ይሆናል ።

፬ኛ ፡ በምክር ቤቱ የተመከረውንና ንጉሠ ነገሥቱ ወደ የተቀበለውን ሚኒስትሮች በሙሉ ኢትዮጵያ እያከናወኑ አላፊም እየሆኑ የመንግሥቱንና የሕዝቡን ጉዳይ እንዲያስፈጽሙ ተደርጓል ።

፭ኛ ፡ ሁከት እንዳይነሣና ለኢትዮጵያ ጉዳት እንዳያመጣ ፤ የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መቸውንም ቢሆን በዚህ ሕገ መንግሥት ከተጻፈለት ትውልድ እንዳይወጣ በሕግ ተወስኗል ።

፮ኛ ፡ ሕግ ማስፈለጉ ማንኛውም የትዳር አጻጻፍን ተሻሽሎ በተደላደለና በታመነ መሠረት እንዲሆን ነውና ፤ ሁሉንም አሻሽሎ የሚያደላድል ዕውቀት ነው ። የኢትዮጵያም አስተዳደር በማናቸውም ረገድ ወደ ዕውቀት የተመራ እንዲሆን ፤ ዕውቀትን ሁሉ በያይነቱ እያማረጡ መቀበል መቸውንም የምንፈልገው እንዲሆን ለማድረግ ነው ።

፯ኛ ፡ ይኸውም ያቆምነው ሕገ መንግሥት ልብ ወለድና ከአገርም ልማድ የተፋለሰ ሳይሆን ፤ ከሠለጠኑት መንግሥታት ሕዝቦች ትምህርት

ጋራ የተያያዘና የተቃረበ ስለ ሆነ ከመሳፍንቶቻችንና ከመኳንንቶቻችን ከሌሎችም ዕውቀት ካላቸው ከኢትዮጵያ ተወላጆች መርጠን በአሳብ እየረዱን የተዘጋጀ ነው።

ሰው ይጀምራል እንጂ የመጨረስ ኃይል ያለው እግዚአብሔር ብቻ ነውና ይህንን ያቆምነውን ሕገ መንግሥት ለመፈጸም እንዲያበቃን እምነታችንን በእግዚአብሔር ላይ እናደርገዋለን።

እናንተም ክቡራን የውጭ አገር ሚኒስትሮችና ቆንሲሎች፣ ሕገ መንግሥት ያቆምንበትንና የፈረምንበትን ይህን ዕድልኛውን ቀን ከኛ ጋራ ለማክበርና ደስታችንን ለመካፈል ስለ መጣችሁ እናመሰግናችኋለን።»

ይህንም ተናግረን ስንጨርስ ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ያዋጁን ቃል ጸሐፊ ትእዛዛችን አነበበ።

«በእግዚአብሔር ቸርነት፣ በሕዝብ ኅብረት ለኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥትነት ተመርጠን ዘውዱንና ዙፋኑን በሕግ አገባብ ተቀብለን ስንቀባ፣ ከእግዚአብሔር የተቀበልነውን አደራ እኛም በሕግ ሠርተን ጠብቀን፣ ተከታያችንም በሕግ እንዲቀበለንና በደንብ እንዲሠራ፣ ለሀገራችንም በመልካም አስተዳደር በሕግ የሚጠብቅበትን ደንብ እንዲያቆም አድርገን ለኢትዮጵያ ልማት፣ ለመንግሥታችን ጽናት፣ ለምንወደው ሕዝባችንም ጥቅምና ሀብት ሆኖ ደስ እንዲያሰኝ ተስፋ ስለ አደረግን አሳባችንን ገልጠንና አስረድተን የመንግሥት ሕግ እንዲቆም መረጥን።

የመንግሥት ሕግ አቋቋም የሚያስረዳው የኢትዮጵያ መንግሥት ወደ ፊት የሚጸናበት መሠረት፣ መሠረቱም የሚቆምበት ሕገ፣ ሕገም የሚፈጸምበት ኃይሉ እንደምን እንደሚወስን ታውቆ፣ የመንግሥታችን አቋቋም ለዘለዓለም ቀዋሚና ጽኑ ሆኖ እንዲኖር የታመነ መጠበቂያ የሚያስፈልግ መሆኑን ነው።

ስለዚህም ሁሉ ነገር በኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት ዙፋን ከተቀመጥን ጀምሮ ከእግዚአብሔር እጅ ታላቅ የሆነ አደራ ስለ ተቀበልን መንግሥታችን የሚጸናበትን የሕዝባችን ኑሮ የሚሻሻልበትንና ሕዝባችን ወደ ታላቅ የሥልጣኔና የደስታ መንገድ ተመርቶ ነፃ የሆኑና የሠለጠኑ ሕዝቦች ያገኙትን መልካም ነገር ሁሉ የሚያገኝበትን ማወጅና ማሠራት የሚገባ መሆኑን አስተውለን።

ይህንም ለማድረግ የሚያስፈልገው ፍሬ ነገሩ ወደ ፊት ያለውን የመንግሥት ሕግ አቋቋም አጣርተን የመንግሥቱን ሥራ ሁሉ እንዲከናወን፣ የሕዝቡም የደስታ ኑሮ እንዲረጋገጥ፣ ለልጅ ልጅም የሚያልፍ ክብር እንዲገኝበት፣ መንግሥቱም በሰላምና በጸጥታ እንዲኖር ማድረግ መሆኑን አስተውለን።

ይህም እጅግ ከፍ ያለው አሳባችን መንግሥታችንን ከታላቁ ታሪክ ከፍተኛ ማዕርግ ለማድረስ ስለ ሆነ በንጉሠ ነገሥቱ ዙፋን ተቀምጠን በነገሥንበት በሁለተኛው ዓመት በ፲፱፻፳፫ ዓመተ ምሕረት ማንም ሳይጠይቀን በፈቃዳችን ይኸንን የመንግሥት ሕግ በዐዋጅ አቁመናል»።

ከዚህ ቀጥሎ በጽሕፈት የተዘጋጀው ሕገ መንግሥት ቀርቦና በመጀመሪያ እኛ ከፈረምንበት በኋላ፣ ከአልጋ ወራሻችን ጀምሮ፣ ጳጳሳቱና መሳፍንቱ፣ ሚኒስትሮቹና ባላባቶቹ መኳንንቱም ሁሉ ፈረሙበት። የውጭ አገር የዲፕሎማቲክ መልክተኞችም ለመታሰቢያ በተለይ በተሰናዳው ደብተር ላይ ስማቸውን እየጻፉ ለመታሰቢያ ፈረሙ።

ምዕራፍ ፱

የሕገ መንግሥትን ትርጓሜ ስለ ማስረዳት ።

ከመኳንንቱና ከሕዝቡም ወገን ሕገ መንግሥት ማለት ምን እንደ ሆነ የሚያውቁት ጥቂቶች ነበሩና ሁሉም እንዲያውቁት አስፈላጊ መሆኑን ስለ ተመለከትን ሕገ መንግሥቱ በተፈረመበት ሰዎን መኳንንቱ በሙሉ ፡ ከሕዝቡም ወገን ብዙዎች እንዲሰበሰቡ አድርገን የገንዘብ ሚኒስትራችን በጅርንድ ተክለ ሐዋርያት በስብከት እያስረዳ ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ነገራቸው ።

«ጃንሆይ ።

ዘንድሮ በኢትዮጵያ የተፈጸመው አሳብና የተወጠነው እቅድ በዓለም ላይ በማናቸውም አገር በማናቸውም ጊዜ ተደርጎ የማያውቅ ነው ።

ኢትዮጵያ በሁለትና በሦስት መቶ ዓመት የማትራመደውን ደረጃ ግር ማዋወቅን ባንድ ጊዜ አገሥግሠው ከፍ አድርገው ለታላቅ ማዕርግ አበቋት ።

እስከ ዛሬ ድረስ ለያንዳንዳችን የሚያደርጉልን የችሮታዎ ብዛት ያስደንቀን ነበር ። የዛሬው ግን ማንንም ሳይለይ ለሙሉ ኢትዮጵያ ሕዝብ ባንድ ጊዜ የሚደርስ ነውና በእውነት ያስገርማል ።

ይህም በእኛ ዘመን በመፈጸሙና ለማየትም ለመስማትም ስለ አበቃን ዕድላችን በመልካም መታሰብ አይቀርም ። ስለዚህ እንኳን ለግርማዊነ

ትዎ ለእኛም ቢሆን ጊዜያችን የሚያስመሰግን መሆኑ አይጠረጠርም ። ወደ ፊትም የሚመጣውን ትውልዳችንን የሚያስከብር ነው ።

መጠቅለያውን ኢትዮጵያ ከእንግዲህ ወዲያ ለመኖሪያዋ የሚያበቃ ትን የሕይወት ምንጭ አግኝታለችና ኃይልዋ እየተጋነነ ፤ እንደ ፀሐይ ለዘለዓለም እያበራች የማያቋርጥ ብርሃን ልትሰጥ ትችላለች ። ስለዚህ ጃንሆይ ለኢትዮጵያ በድንገት ማንም ሳያስበው በፈቃድዎና በችሮታዎ ብቻ አስተዋይነትዎና ተመራማሪነትዎ ቅን ልቡናዎና ግልጽ አእምሮዎ እየመሩዎ ባደረጉ ላት ውለታ በዓለም ላይ ምሳሌ የማይገኝለት በመሆኑ ፡ የዓለም ተመራማሪዎች ሁሉ አሁንም ያሉት ወደ ፊትም የሚነሡት በጣም መደነቃቸው የማይቀር ነው ። ለታሪክዎም ከደጎቹ ከብልሆቹ ነገሥታት በላይ አድርጎ የሚያስፈርድልዎ ነው ።

ኢትዮጵያ በመንግሥትነት ከታወቀች ከሦስት ሺ ዘመን ይበልጣል ። ከዚያ ጀምሮ እስከ ዛሬ እጆችዋን ወደ እግዚአብሔር ዘርግታ አንዳች ታላቅ ችሮታ በትዕግሥት ስትጠብቅ ቆይታ ነበርና ገና ዛሬ የእግዚአብሔርን ቡራኬ በግርማዊነትዎ እጅ ለመታደል አደረሳት ።

ፈጣሪ መኖሩንና የበላይ ገዥነቱን የሚያሳምነን ዓለምን በሙሉ በማይፈርስና በጽኑ ሕግ ለዘላለም ወስኖ በመፍጠሩ ነው ።

የሰው ታላቅነቱ በልዩ የሚታወቀው የፈጣሪውን ሕግ እየተመራመረ በመግለጹና ያንኑ በመከተሉ ነው ። ስለዚህም ራሱን ያስከብራል ። ወገኖቹንም ይጠቅማል ። ለኢትዮጵያ የሚበቃ ውለታ ለመሥራት ሕገ መንግሥት ከማቆም የበለጠ ሌላ ምንም ሊደረግ አይቻልም ። ጃንሆይም መጀመሪያ በራስዎ ፈቃድ ለመንግሥትዎ አቋቋም መሠረት መትከልዎ ፡ ለሕዝብም አገዛዝ ሕገ መንግሥት መወሰንዎ ለኢትዮጵያ ውለታ ለመሆን የሚበቃ ሌላ የበለጠ ውለታ ምንም እንዳይገኝ ስለ ተረዱት ነው እንጂ በመታለል ወይም በሌላ ምክንያት አለ መሆኑን ማንም አይስተውም ።

ይህም አሁን ላለነው ሰዎች ብቻ ሳይታሰብ ለመጭውም ትውልድ ለነፃነቱ መጠበቂያ ታስቦ የተደረገ መሆኑን አውቀንዋልና ምስጋናችን እውነተኛ ነው ።

የመንግሥትን መሠረት መትከልና የሕግን ምሰሶ ማቆም ለትውልዳችን መጠቀሚያ የሚያስፈልግ ዋና አሳብ መሆኑን ግርማዊነትዎ ስለ ተረዱት ግን እኛም የኢትዮጵያ ተወላጆች ዜጎችዎ ሁሉ የዚህ ግምት አመዛዝ ነን ለመረዳትና የሠሩልንን ውለታ ለማወቅ ስለ ተቻለን ድካምዎ ሁሉ ከንቱ አይሆንም ። ነገር ግን እኛ ዛሬ አብረንም ለምንኖር ሰዎች ለዚህ ላደረጉልን ወሮታ እንደሚበቃ ያህል አድርገን ውለታ መላሽ ለመሆን እናውቅ በት ይሆንን ? ወይስ ውለታ አመላለስ እንደ ምን ሲሆን ነው በቂ የሚሆነው ።

ለዚህ ላቀረብሁት ጥያቄ የሚያስፈልገውን አመላለስ ከመስጠት በፊት ግርማዊነትዎን መጀመሪያ የምለምንዎ በዚህ በታላቅ ጉባኤ ላይ የዚህን የተልቅ አሳብ አተረጓጎም ለኔ ለትንሹ አገልጋይዎ ስለ ፈቀዱልኝ የእውነተኛውን ምስጋናዬን ከዙፋንዎ ሥር ሳቀርብ ፈቃድዎ ሆኖ እንዲቀበሉኝ ነው።

ልዑላን መሳፍንት፡ ክቡራን ባላባቶችና መኳንንት፡ አሁን የምለምና ችሁ በሐምሌ ፱ ቀን የተነገረውን ዐዋጅ የአሳቡን ትርጉም እንዳስረዳችሁ፡ የአሳቡ ጥልቅነት ምንኛ የረቀቀ መሆኑን እንድታውቁት፡ በዚህስ መጀመሪያ ተጠቃሚ ማን እንደ ሆነ፡ ለጃንሆይ ለታላቁ ውለታቸው ወርታ መላሽ ለመሆን የምንበቃው ምን ብናደርግ እንደ ሆነ እንዳስረዳችሁ ነው።

እንግዲህ ከዚህ በላይ ለተናገርሁት ነገር፡ አመላለሱንም ክርክሩንም ለእኔው አደርገዋለሁና እናንተ ብቻ በትዕግሥትና የሽልታ ነገር ብታገኙ ታዘቡኝ። ፍሬ ነገር ብታገኙ ግን የልባችሁ ገንዘብ አድርጉት።

ስለ ሕገ መንግሥት ነገር ።

ጃንሆይ፡ ከእንግዲህ ወዲህ የንጉሠ ነገሥት መንግሥትዎ አገዛዝ ለመቸውም ቢሆን በሕግ አወሳሰን እንዲሆን ፈቅደው አሳወጁ። ሕገ መንግሥት ማቋቋም ማበጀት ማለት ነው። ከሁለትና ከሦስት ነገሮች አማርጦ አንዱን ብቻ አዋቅሮ እንደ ማቆም ነው። እነሆ ለምሳሌ የግንብ ሕግ ካራት ነገር የተቋቋመ ነው። ከድንጋይ፡ ከኖራ፡ ከአሸዋ፡ ከቀጥታ ሚዛን። እንደ ዚሁም አገር፡ ሕዝብ፡ ንጉሥ፡ ሕግ፡ ባንድነት ተዋውደው ለመንግሥት አቋቋም መሠረት ይሆናሉና ባንድነት የመዋዋዳቸው አሳብ ሕገ መንግሥት ተብሎ ተሰይሟል። ነገር ግን ለመንግሥት አቋቋም መሠረት የሚሆነውን አሳብ አሳምሮ አጠንክሮ ለመደልደል ብዙዎች ታላላቆች ሰዎች በየጊዜያቸው ለያገራቸው እጅግ ደክመውበት ነበርና በዓለም ታሪክ ላይ ተጽፎ ይገኛል።

እንግዲህ ለዚሁ ለሕገ መንግሥት አቋቋም በዓለም ላይ የተደረገውን የመሠረት አኳኋን ሁሉ በትምህርት የሚሰበከውን በያይነቱ እናመለክታችኋለን።

፩ኛ፡ ንጉሡ ባለሙሉ ሥልጣን ሆኖ በሀገሩ ምንም የተለየ ልማድ ወይም ደንብ ሳይኖርበት እብራቱ ብቻ በየቀኑ የመራውን አሳብ እንደ ፈቀደ እንደ ባሕረው ድንገተኛ መለዋወጥ እየለዋወጠ ያደርጋል። ያለ ፍርድ ይቀጣል፡ ይገድላል፡ ይሰቅላል። እንደዚህ የመሰለው መንግሥት ለአረምኔ

ይስማማ እንደ ሆነ ነው እንጂ ለክርስቲያን ሕዝብ አይስማማም። የወንጌልም ቃል አይፈቅድለትም። ምሳሌውም ከሚዳ ላይ እንደ ተቆለለ ደንጊያ ውስጡ እንደ ዋሻ ሆኖ ሰው ቢኖርበት በድንገት እየተናደ ሊፈጠፍጠው ይችላል የማለት ያህል ነው። እርሱም የእብራተኛ መንግሥት ተብሎ ተሰይሟል። የዘውዱም አወራረስ እንደ ጊዜው መመቻት ዓባይ ገነንነት ነውና ቶሎ ቶሎ ይለዋወጣል፡ በተለዋወጠም ቍጥር ሕዝቡን በወገን እየለያየ እርስ በርሱ እያፋጀ ዕድሉን ሁልጊዜ ደም ማፋሰስና መተላለቅ ያደርግበታል።

፪ኛ፡ ንጉሡ ባለሙሉ ሥልጣን ሆኖ በትክክል ተለይቶ የተጻፈ ሕግ ሳይኖረው ከትውልድ እየተሸጋገረ በቆየው ልማድ ይሠራል። ቅጣትም ምሕረትም ለማድረግ፡ ለመሾም ለመሻርም ባደባባይ በጉባኤ እያስፈረደ በክብር እየሸለመ፡ በገሃድ እያሳወጀ ነው። በድንገትም በደል ነገር ቢሠራ ማገጃ አልተደረገበትም። እንደዚህ ያለው መንግሥት አብዛኛ ሕገ መንግሥት ባልተቋቋመላቸው ሕዝቦች መካከል ሲደረግ ቆይቶ ነበር። ምሳሌውም በጥሬ ካብ እንደ ተሠራ ቤት ነው። እርሱም ትዕግሥት ያለው በል ማድ ነዋሪ መንግሥት ተብሎ ተሰይሟል። የዘውዱም አወራረስ ድንገተኛ ጊዜ ለሰጠው ወገን ነው።

፫ኛ፡ ንጉሡ ባለሙሉ ሥልጣን ሆኖ ሕጉን የሚያሰናዱለት አማካሪዎች በተለይ ተደርገውለት፡ እነርሱም በተለይ ጉባኤ፡ በተለይ ቀጠሮ እየተሰበሰቡ ይሠራሉ። ለመምከርም የተፈቀደላቸው ሰዎች ቍጥራቸው የተወሰነ ሆኖ የሚመረጡትም ከያገሩ ክፍል ከመሳፍንቱና ከመኳንንቱ ከሕዝቡም መካከል ነው። የምክሩም ጉባኤ የሚደረገው በሁለትና በሦስት ክፍል የሆነ እንደ ሆነ የምክር ቤቱ እንደ ክፍሉ ተደላድሎ ይለያያል። በውስጡም አማካሪ የሚሆኑት ሰዎች እንደ ወገናቸው ማዕርግ ይመረጣሉ። የምክር ቤታቸውም የመሳፍንት፡ የመኳንንት፡ የሕዝብ እየተባለ ይለያያል። ነገር ግን ከሕዝብ ወገን የሚመረጡት ሰዎች እንደ ደንቡ የሚደረጉት በሕዝቡ መራጭነት ነውና ለተወሰነ ቀጠሮ ብቻ እየመከሩ እየተሻሩ ደግሞ ሌሎች እንደ ገና እየተመረጡና እየተተኩ እንደዚሁ ይሠራሉ። የሁሉም ምክራቸው የሚቆረጠው በቃል ብዛት ሆኖ በጽሕፈት እየተሰናዳ ለንጉሡ እየቀረበለት ንጉሡ ምክሩን የወደደውና የተቀበለው እንደ ሆነ ያጸድቀዋል። ቍጥሎም ያሳውጃዋል። ከዚህም በኋላ ማኒስትሮቹ እንደ ሕጉ እየታዘዙ ያስፈጽማሉ። ከሕግ የተላለፈውንም ሰው እያስፈረዱ ያስቀጣሉ።

ሕጉን ለማደስ ወይም ጨርሶ ለመለወጥ እንደ ሕጉ ተመክሮበት ይደረጋል። እንደዚህም ያለው መንግሥት ራሱ ተባብሮ በሕግ ተወስኖ ገዥ ተብሎ ተሰይሟል። ያልጋውም አወራረስ ምንም ቢሆን ከዘሩ አይወጣም።

ለዚህም በንጉሠና በመሳፍንቱ በመኳንንቱና በሕዝቡ መካከል የመሐላና የውግዘት ቃል አለበትና ጸንቶ ይኖራል ። ምሳሌውም በድንጋይና በኖራ በአሸዋም እንደ ተገነባ ቤት ያህል ነው ።

፬ኛ ፡ ንጉሥ የሌለበት የማኅበር መንግሥት ሆኖ የማኅበሩ አለቃ ለተወሰነ ዘመን በሕዝቡ ፈቃድ የሚሾምበት ነው ። እንደዚህ ያለው መንግሥትም በሕዝቡ ሥልጣን ብቻ ተገዝቶ የሚያድር የማኅበር መንግሥት ነው ።

የማኅበሩ አለቃ በተወሰነ ዘመን እየተሻረ ፡ ደግሞ በሕዝቡ ፈቃድ እየተመረጠ ይተካል ። በማኅበር መንግሥት የማኅበሩ አለቃ ሚኒስትሮቹም አማካሪዎቹም የሚመረጡት ፈጽሞ በሕዝቡ መራጭነት ነው ። ማንኛውም አሳብ የሚፈጸመው ሕዝቡ በቃል ብዛት ወደ ቆረጠበት ወገን ነው ። መንግሥቱም የሕዝብ መንግሥት ተብሏል ። እንደዚህ ያለው የመንግሥት አኳኝን በጣም ላልተማረና ላልሠለጠነ ሕዝብ የሚፈቀድ አይደለም ። ለሠለጠኑትም ሕዝቦች እንኳ ደም እያፋሰሰ በጣም አስቸግሮ ይኖራል ።

ከነዚህ ከተቆጠሩት የመንግሥት አኳኝን ዓይነቶች የተላለፈ ሌላ እንኳ ቢኖርም ለዛሬው ጊዜ ለሰው ኑሮ ከነዚህ የሚሻል አይገኝም ።

ለሰውም ምኞት ወሰን የለውምና ፡ ምኞትም ሲበዛ አሳብ ብቻ ሆኖ ይቀራል እንጂ ለኑሮ መጥቀሚያ አይሆንም ። ስለዚህ ለሰው ኑሮ ጠቃሚ ለመሆን የሚችሉትን በዓለም ላይ የሚገኙትን የመንግሥት አገዛዝ ዓይነቶች አሳየሁ ። እንግዲህ ጃንሆይ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ለኢትዮጵያ አሁን ላለችበት አኳኝን ይጠቅማል ብለው የፈቀዱላት የመንግሥት አገዛዝ ሦስተኛ ደረጃ ነው ፤ ማለት የኢትዮጵያ መንግሥት ለመቸውም የንጉሠ ነገሥት መንግሥት ሆኖ ንጉሠ ነገሥቱም ባለሙሉ ሥልጣን ሆኖ ዋናው የሕግ አወሳሰን በንጉሠ ነገሥቱ ፈቃድ እየሆነ ለዝርዝሩ ጉዳይ የሚያስፈልገው ለጊዜው በመሳፍንትና በመኳንንት ጉባኤ ላይ እየተመከረበት በንጉሠ ነገሥቱ ሥልጣን እየተፈቀደ እንዲጸና ነው ። ኋላም ሕዝቡ ሠልጥኖ ለዕውቀት የበቃ ሲሆን ለአማካሪነት የሚፈቀድላቸውን ሰዎች በየወገኑ መምረጥ እንዲፈቀድለት ነው ።

እንደዚህም ማለት በዛሬው ጊዜ ንጉሠ ነገሥቱ መሳፍንቱንና ባላባቶቹን መኳንንቱንም ለሕዝቡ ሞግዚት አድርገውለት ወደ ማሻሻል ሊመሩት ነው ።

እንግዲህ በጃንሆይ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ለኢትዮጵያ የተሰጠ ሕገ መንግሥት ባጭሩ እንደዚህ ሆኖ ተወስኗል ።

፩ኛ ፡ የኢትዮጵያ መንግሥት ለመቸውም የንጉሠ ነገሥት መንግሥት ነው ። ንጉሠ ነገሥቱም ባለሙሉ ሥልጣን ነው ፡ ገዢነቱ ግን በሕግ አወሳሰን ነው ።

፪ኛ ፡ የሕግ መወሰኛና የሕግ መምሪያ ቤቶች ለመቸውም የማይነቀሉት ክልሎች ሆነው አማካሪዎቹ ብቻ በተለየ ዘመን ከየሀገሩ ክፍል ከመሳፍንቶችና ከባላባቶች ከመኳንንትና ከሕዝብ መካከል የሚመረጡ ይሆናሉ ።

፫ኛ ፡ ዋናዎቹ ሕጎች በንጉሠ ነገሥቱ ዕውቀት ተመሥርተው ጸንተው እንዲኖሩ ሆኗል ።

፬ኛ ፡ ለየዝርዝሩ ጉዳይ የሚሆኑት ሕጎች በምክር ቤቶች ጉባኤ ላይ እየተመረጡና በቃል ብዛት እየተቆረጡ የንጉሠ ነገሥቱ ሥልጣን እያጸደቃቸው ይታወጃሉ ።

፭ኛ ፡ ሚኒስትሮች ለየሥራቸው ክፍል አላፊ ሆነው ሥራቸውን በሙሉ ኢትዮጵያ ያስፈጽማሉ ።

፮ኛ ፡ በኢትዮጵያ በጦር ኃይል በበላይ ሆኖ በሙሉ የሚያዝበት ንጉሠ ነገሥቱ ብቻ ነው ።

፯ኛ ፡ ዋና ሥልጣንና ማዕርግ ፡ ሹመትና መብት ፡ ሽልማትና ክብር ፡ ርስትና ጉልት ፡ ትልቅ ማደሪያ ወይም መጢሪያ የሚሰጥ ንጉሠ ነገሥቱ ብቻ ነው ።

፰ኛ ፡ ጦርነት ወይም ዕርቅ ለማሳወጅ የሚችል ንጉሠ ነገሥቱ ብቻ ነው ።

፱ኛ ፡ ጥፋተኛ በሕግ ከተፈረደበት በኋላ ቅጣትን ለማቃለል ወይም ፈጽሞ ለመማር የሚችል ንጉሠ ነገሥቱ ብቻ ነው ።

እንግዲህ ሕገ መንግሥት የተባለውን የመንግሥት መሠረት አቋቋም በያይነቱ ካስረዳሁ በኋላ ደግሞ ሕግ የተባለውን አሳብ እንዳስረዳ ፈቃዳችሁ ይሁንልኝ ።

ስለ ሕግ ፤

ሕግ ማለት በዓለም ላይ ለኑሮ ጸጥታና ሰላም እንዲገኝ በሰዎች መካከል የሚደረገውን ውል ሁሉ የሚወስን የመንግሥት ግዴታ ነው ።

ደግሞም ሕግ ማለት ከውሉ የተላለፈውን ሰው ሁሉ አላፊ አድርጎ ፈርዶ አስገዳጅነት ላለው ኃይል አሳልፎ ለቅጣት የሚሰጥ ነው ። እንደዚህ እየሆነ ሕግ ለሰው እንዲጠቀምበት የሚፈቅድለትን ለይቶ ወስኖ ያስጠነቅቅ ቀዋል ። ደግሞም እንዲፈጽም ግዴታ የሚሆንበትን ምግባር እያስጠነቀቀ ያዘዋል ። ሰው እንዲጠቀምበት የሚፈቀድለት ነገር ሁሉ የጥቅም መብት ተብሏል ። ይኸውም የጥቅም መብት በሁለት ዋና ክፍል ይለያያል ።

፩ኛ : የግል ጥቅም ለያንዳንዱ ሰው በነፍሱ ወክፍነት ለየራሱ የሚሆን ነው ።

፪ኛ : የመተባበር ጥቅም ለሕዝቡ ሁሉ በሙሉ ለኢትዮጵያም ለአንድ ነትዋ የሚሆን ነው ።

የግልም የመተባበርም አሳብ በሦስት ዓይነት ሊሆን ይችላል ።

፩ኛ : የትዳር ጥቅም (ሀብት)

፪ኛ : የአእምሮ ጥቅም (ዕውቀት)

፫ኛ : የልቡና ጥቅም (ፍቅርና ሃይማኖት)

ለነዚህ ለተነገሩት በግልም በመተባበርም ለሚሆኑት ጥቅሞች ሁሉ ለደም ሳሹ አሳብ ጃንሆይ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሕግ ሰጥተዋል ። ዝርዝር ለሚሆን ነው አሳብ ግን አማካሪዎች በምክር ቤት በጉባኤ እያሰናዱ እንዲያቀርቡላቸው ከላይ እንዳሳየነው የመንግሥት አቋቋም መሠረት ሕገ መንግሥት የተባለውን ተክለዋል ።

እስካሁን ድረስ ሕገ መንግሥት ምን እንደ ሆነ ፣ ደግሞ የሕግ አወሳ ሰን የሚደረገው እንደ ምን እንደ ሆነ ለማስረዳት ተናገርሁ ። እንግዲህ ደግሞ ከላይ ያቀረብኳቸውን ጥያቄዎች እየዘረዘርሁ እናገራለሁ ።

መረዳዳትንና መተባበርን እንድናውቅ ።

ጃንሆይ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ለእኛ ያደረጉልንን ሌሎችም ነገሥታት ለየሀገራቸው አድርገውታል ። ነገር ግን በሌላው አገር እንደዚህ ያለው መሻሻል የተፈጸመው በችሮታ ሳይሆን ደም በመፋሰስና በግዴታ እየሆነ ለሁሉም አደጋ እየተረፋቸው ነበር ።

በእኛ አገር ግን የሕዝቡ ዕውቀት ገና ለምንም ሳይበቃ ወደ ፊት የሚሆን ነውን ጉዳትና ጥቅም በማመዛዘንና በመገመት ዕድላችንን በመልካም አመራር ለማሻሻል ሲሉ ንጉሠ ነገሥታችን በዕውቀታቸውና በፈቃዳቸው ኢትዮጵያ እስካሁን በልግድ ብቻ ከምትኖርበት አኳኋን ተነሥታ ወደ ሥልጣኔ እንድትሸጋገር አደረጉ ። ይኸውም እጅግ የሚያስደንቅ መሆኑ ኢትዮጵያ ከነበረችበት አኳኋን ባንድ ጊዜ ስትዛወርና ስትሸጋገር እንደዚህ በሰላምና በጸጥታ ከወገኖቻቸውና ከአገልጋዮቻቸው ጋራ በመስማማት ፣ በመተባበርና በመረዳዳት ፣ እየሆነ በደስታ በመፈጸሙ ነው ።

ይህ እንደዚህ ያለው አደራረግ ብቻ ኢትዮጵያን ከሠለጠኑት ሕዝቦች ጋራ እኩል አድርጎ ሊያስከብራት ይበቃል ።

እኛም እንግዲህ ውለታቸውን ለመመለስ ራሳችን ፈርደን በራሳችን

የግን ልጆች የአርሲውን ሙዚቀኞች ተግባራዊ የሚጠሩትን ስንጉብኝ ከቀኝ ወደግራ ካሳ ግብረ ፡ ከንቲባ ጠናጋሻው ፡ አቶ ካጃኝ ሳሩጉሮብ ፡ አዲስ ገበያ ፡ ደጅቶ ንባብ ፡ በአምባሪስ ግርማ የየበራድ ፡ ለሰባ ራስ ካሳ ፡ ፊታውራሪ በቀለ አየላ ፡

ላይ ግዴታ የምናደርገው በእውነትና በቅንነት ተገዥ እንድንሆን ነው ።
ጃንሆይ ወደውና ፈቅደው እንደዚህ የተከበረ አሳብ ሲመሠርቱልን ፡ እኛም
ወደንና ፈቅደን ወርታ መላሽ ካልሆንን የራሳችንን ጥቅም ብቻ ባጉል መን
ገድ ፈላጊዎች የሆንን እንደ ሆነ ፡ ከሕዝቡም ጋራ የሚያስተባብረንን ጥቅማ
ችንን የናቅን እንደ ሆነ ፡ ባንድ ወገን ንጉሠ ነገሥታችንን ፡ በሌላውም
ወገን ሕዝቡን ብዙዎቹን ማስቀየምና በሁሉም ወገን መጠላት ይሆንብ
ናል ።

ሕግ ማለት በሰዎች መካከል በቅድስና ፡ በንጽሕና ተከብሮ ለመኖር
የታዘዘ የማይደፈር ጽኑ ኃይል ነውና የተፈለገውም በሰዎች መካከል የሚሆ
ነው ጥቅም በሚገባ ተደላድሎ ለመቸም እንዳይፈረስ መጠበቂያ ለመሆን
የሰላማዊነት ፍላጎት ነው ። ሕጉም ራሱ የሚጠብቀው በቃል ኪዳን በታሠ
ረው ውል በልብ ቅንነቱና በእውነት ፈራጅነቱ ታማኝነት ነው ።

ይህ በቃል ኪዳን የታሰረው ውል ሕግ ተብሎ ተሰይሞ በዓለም ላይ
የሚኖሩ ሰዎች የሚገናኙበት ፡ በትዳራቸው ሥራ ሁሉ ከመጠን እንዳይተላ
ለፉ ማንኛውንም አኳኋን በልዩ እያስጠነቀቀ የሚወስንላቸውና የሚያስማ
ማቸው ከጠብም የሚገላግላቸው ነው ።

ስለዚህ ሕግ ከሁሉ የበለጠ የበላይ ኃይል ሆኖ ሊከበር የተገባ ነውና ፡
እኛም የኢትዮጵያ ተወላጆች ሁሉ ወደ ፊት ሕጉን አክብረን ለመኖር ግዴ
ታችንም ውዴታችንም መሆኑን ዐውቀነው ወደን ቃል ኪዳን መግባታች
ንን ለመቸም እንዳንረሳው አጥብቀን ልንተጋበት ይገባናል ።

ለሰው ሁሉ በሕግ የተፈቀደለትን አኗኗር ለመክልከል ወይም ሁከት
ለማድረግ የሚፈልግ ሰው በፈጣሪ ፊት በሕዝብም ጉባኤ ላይ መወቀስ ፡
በንጉሥም ፊት እንደ ዓመፀኛ መቀጣት የተገባው ነው ። ደግሞም ሰው
ሕግ ያዘዘውን ሳይፈጽም ቢቀር ፡ ወይም ሕግ የወሰነውን ተላልፎ ቢገኝ እን
ደዚሁ በሕግ መቀጣት የተገባው ነው ያሰኛል ።

ሕግ በሚፈቅደው አኳኋን ሁሉ ሕዝቡ እንዲጠቀምበት በትጋት ለመ
ጠበቅ በቃል ኪዳን ታስሮ ከውል የገባው ንጉሠ ነገሥቱ ነውና ይህ እንዲከ
ናወንለት እናድርግ ።

ደግሞ ሕግ የሚከለክለውን ሁሉ ማንም እንዳይተላለፍ ለማስገደድ
በቃል ኪዳን ታስሮ ከውል የገባው ያው ንጉሠ ነገሥቱ ነውና ይህንም ለማከ
ናወን እንዲመቸው እንደተቻለን እንጠጣርለት ።

በጃንሆይና በሕዝቡ መካከል የቃል ኪዳን ውል መታሰሩ ለመተባበራ
ችንም ውዴታም ግዴታም ለሁለቱም ወገን ሲሆን ነው እንጂ ላንዱ ወገን
ብቻ ሊሆን አይደለም ።

ስለዚህ ለሁለቱም ወገኖች በያኳያችን ከሚሆነው ውዴታና ግዴታ

በቀር ሌላ ምንም ከዚህ የሚበልጥ ጥቅም አይገኝልንም ። ጃንሆይ ለኛ ሕግ በመስጠታቸው ፡ እኛም አክብረን በመቀበላችንና በመፈጸማችን የዚህን ዓለም ትዳራችንን ተስፋ ያለበት ታማኝ ልናደርገው እንችላለን ። ስለዚህ አሳባችንም ሁሉ የተረጋጋ ይሆናልና ቁም ነገር ያለበትን የጥቅም ሥራ ሁሉ ለመወጠንና ለማከናወን እንድንተጋ ያደርገናል ።

ይህም ላገራችን ልማት ቅና አሳብ መሆኑን አንስተውም ። ሕግ ባይኖር ግን ከግፍና ከበደል በቀር ምንም ታማኝ ለመሆን የሚበቃ ተስፋ አይገኝልንም ነበርና ልባችን ይሰንፍ ነበር ። ትዳራችንም ስለማይከናወንልን አሳባችን ያልተረጋገጠና ያልተረጋጋ ይሆንብን ነበር ።

በዚህም አደራረግ ዓላማችን መሠረት የሌላት ከንቱ ምኞት ብቻ ሆና ትቀር ነበር ። የዚህንም ሁሉ ጉዳዩን ስንገምተው ከባድነቱ በጣም ሳይታወቅን አይቀርም ። ነገር ግን ንጉሠ ነገሥቱ ሕግ በመስጠቱና በዚያው የሕዝቡን ጥቅሙንና ጉዳዩን ጠባቂ በመሆኑ በልዩ የሆነ ዕድል ፡ ከፍተኛ ሥልጣንና መብት ተሰጥቶታል ። ይኸውም ለዘለዓለም የግል ገንዘቡ እንዲሆን ያስፈልጋልና ማንም ሌላ ሰው ሊፋለመው አይችልም ። ከዕድሜውም በኋላ በውርስ በአገባብ ለልጆቹ እያለፈ እነሱም እንደ ቅድሚያቸው በተራ እየተተኩ የመንግሥቱን ሥራ እንደ ሕገ ይፈጽሙታል እንጂ ወደ ሌላ ነገድ ሊዛወር አይችልም ። ለዚህም ባለ አደራ ለመሆን በቃል ኪዳን ታስሮ ከውል የገባው የኢትዮጵያ ተወላጅ ሁሉ በሙሉ ነው ።

ከዚህም የሚገኘው ዋናው ጥቅም በዘውድና ባልጋ አወራረስ ምክንያት በየጊዜው የሚነሳው ጠብና የሚሆነው ፍጅት ፡ ሕዝቡን ወገን እያስለየ የሚያመጣበት መተላለቅና የኢትዮጵያ መነጣጠል መለያየት እንዲቀር መደረጉ ነው ።

የንጉሠ ነገሥቱን ሥልጣን ፡ የሕዝቡንም ጥቅም ፡ የፍርድን ኃይል እቃወማለሁ ፡ ወይም አንድላለሁ የሚል ሰው ቢገኝ በገዛ ፈቃዱ ከሕግ ውስጥ የተፋቀ መሆኑ ነውና ከቅጣት የሚያድነው ምንም መከታ አይገኝለትም ።

ከእንግዲህ ወዲህ ኢትዮጵያ በማናቸውም አኳኋን በሕግ የተጠበቀችና የተረጋጋች በመሆንባን ባንድ ወገን ባገር ውስጥ በማናቸውም ዓይነት በትዳር አኳኋን እየደረጃች የሀብት ዕድገት ትጨምራለች ። ደግሞ በሌላው ወገን በውጭም በዓለም ላይ ዙሪያዋን ካሉት ሕዝቦች ጋራ በምትገናኝበት ነገር ሁሉ የዘለቃ ጥቅሟን እየተሰማማች ለመዋዋልና ለመጠቀም ለመከበርም ትችላለች ።

እንግዲህ ይህ ሁለቱ የመሻሻል ዘዴ ዋና ጥቅም ያለበት ገበያ መሆኑን ለመረዳት አያቅተንም ። ለመንግሥት አቋቋም የሚሆነው መሠረት ሲተ

ከል ፡ ሕግም ሲወሰን ፡ ለየዝርዝሩ ጉዳይ የሚሆነው ውሳኔ ሁሉ ባንድ ጊዜ ተጠንቅቆ ሊነገር ሊደረግም አይቻልም ። ይኸውም የሕዝብ ትዳር ዓይነቱና መጠኑ ልዩነቱም እጅግ የበዛ ስለ ሆነ ነው ። ነገር ግን እያደር እንደሚያስፈልገው እየሆነ በየጊዜው ለመፍቀድ ሳይደረግ አይቀርም የማለት ተስፋ በፍጹም አግኝተናልና ለወደ ፊቱ ልባችንን ያሳምንልናል ።

የጃንሆይም የችሮታቸው ሰፊነት በጉልህ የሚታየው ከዚህ ላይ ሲደርስ ነው ። እንደ ጥንቶቹ ነገሥታት እንደ ፈቃዱ እገዛለሁ ለጊዜው እብራቱ ያስኘኝን አደርጋለሁ ለማለት ሲቻላቸው ይህን ትተው በፈቃዳቸውና በችሮታቸው ለመንግሥታቸው አቋቋም መሠረት ተክለው በሕግ አወሳሰን ለሕዝባቸው ነፃነትን ሰጡ ። ነገር ግን ይህን ሲያደርጉ የሕጉን ዓይነት ለመምረጥ ያንዱን የሠለጠነውን መንግሥት ሕግ አስተርጉመው እንድንተዳደር በት በግድ አላዘዙንም ። እንደዚህ ተደርጎ በሆነ ጥቅማችን መሆኑ ቀርቶ ጉዳታችን ይሆን ነበር ። ነገር ግን እንደ ሀገሩ ልማድና እንደ ሕዝቡ ዕውቀት እንደ ትዳሩ ችግር እንደ ጊዜው ፈሊጥ እንዲሆንለት ብለው ራሱ ሕዝቡ ለጊዜው የሚሰማግውን እየመከረ ፡ ሕገ መንግሥቱን እየጠበቀ ፡ አሳቡን እያመለከተ እንዲኖር ፈቀዱለት ።

እንደዚህ አገባብ ባለው በልዩ በቆመ ምክር ቤት ውስጥ በልዩ በተመረጡት አማካሪዎች ጉባኤ ላይ እየተመረመረ በቃል ብዛት የተቆረጠው አሳብ እንደ ሕገ ሕግ ለመሆን የበቃ ሲሆን ፡ የንጉሠ ነገሥቱ ሥልጣን እያጸደቀው ሲታወጅ ነውና ከዚህ የሚሻል አወሳሰን ላሁን ጊዜ አይገኝልንም ። ያንኑ ንጉሠ ነገሥቱ ካጸደቀውና ካሳወጀው በኋላ ለፍጹሚው አላፊ የሚሆኑ ባለሥልጣኖች ሚኒስትሮች ሆነው ማንም ሰው ቢሆን ከትልቁ እስከ ትንሹ ድረስ ሕጉን ለመተላለፍ እንዳይችል ተደርጓል ።

እንግዲህ ኢትዮጵያ ከታደሰችበትና ከተመራችበት ጉዳይ ከጥንቷ አኳኋን ልዩ የሆነበትን ምክንያት ፡ ልዩም ሆኖ ከእንግዲህ ወዲህ የኢትዮጵያ ሕግ በኢትዮጵያ ተወላጆች ዕውቀት እየተደራጀ ፡ በንጉሠ ነገሥቱ እየተፈቀደ እንጂ በውጭ አገር ሰዎች አሳብ ብቻ የተመራ ነገር አለመሆኑን አስረዳኋችሁ ።

የሚኒስትሮች ሥልጣን የሚመለከተው የመንግሥቱንና የሕዝቡን ጉዳይ ሁሉ ነው ። ከዚህም ዋናው የእርሻ ፡ የክብት ማርባት ፡ የእጅ ሥራ ፡ የንግድ ፡ የዳኝነት ሥራ ፡ ይህንም የመሰለው ሌላው ሁሉ ነው ።

ከእንግዲህ ወዲያ ማንም ሰው ለሕዝቡ የተፈቀደለትን በኃይልና በጉልበት ሊያጠፋበትና ጥቅሙን ሊከለክለው ወይም እንደ እብራቱ መለዋወጥ ሁከት ሊያደርግበትና ግፍ በደል ሊሠራበት አይችልም ። ከእንግዲህ ወዲያ ማንም ጉልበታምና ዘመናይ የሆነ ፡ ዐቅመ ቢሱን ድህ እንዳያጠቃው ሕገ

ይጠብቀዋል ። ለዚህም የሕገ መጽሐፍ ታትሞ በማናቸውም ሥፍራ እንዲገኝ ተደርጓልና ማንም ሰው ሕጉን እየተመለከተ በዚያው በሕገ መካኝነት ራሱን ከጥቃት ለማዳን ይችላል ።

ከእንግዲህ ወዲያ ዳኞችም ፍርዳቸው የማይዳለ እንዲሆን በሕግ ተጠብቆ እንዲኖር ተደርጓልና በዚህም ሕዝቡ በጣም ሊጠቀሙበት ይችላል ።

እንግዲህ ለሕዝቡ የሚፈቀድለት የመረገነት ነፃነት ሳይሆን የሰውነቱ ነፃነትና የትዳሩ ጥቅም ነው እንጂ ከሕግ የወጣ ማናቸውንም ሥራ እንዲሠራ አይደለም ። ይኸውም የሚታወቀው አእምሮው እንዲከተኮትና እንዲቀና ፡ ሠርቶ መጠቀም እንዲችል ፡ ርስቱን እንዳይነቀል ተደርጎ በሕግ ስለተወሰነለት ነው ። ነገር ግን ሕግ ተጽፎ ብቻ ቢቀመጥ እንደ ሞተ ሰው ይሆን ነበርና በቀጥታ እንዲፈጸም ተመልካችና አትጊ ተደርጎበታል ። ከዚህም ሁሉ የሚገኝ ፍሬ የሰላም ፀጥታ ፡ የሥልጣኔ መሻሻል ፡ የትዳር መደር ጀት ይሆናል ።

የሰላም ፀጥታ ይገኛል ማለቱ ፤ በጉልበትና በእብሪት መኖር ክልክል ሆኖ በሕግ መኖር ብቻ ግዴታ ሆኖ ስለተፈቀደና በትጋት እንዲጠበቅ ሆኖ ሁሉም ባንድነት በጥንካሬ ስለተመሠረተ ነው ።

ቀጥሎም በልዩ የቆሙት የሥራ መከናወኛ የሚሆኑ የሚኒስቴር ቤቶች ሥራቸውን በያይነቱ ተከፋፍለው የየድርሻቸውን አንዱ ላንዱ ሁከት ሳይሆኑ ለማስፈጸምና ለማስጠበቅ የሥልጣንና የመብት ኃይል እንደሚበቃቸው እንዲያገኙ ስለተደረገላቸው ነው ።

ማንም ሰው በበላይ የሕግ ኃይል አላፊ የሚያደርገው ከሌለበት ፡ ያንዱ በደል ለሌላው ጥቅም እየሆነ በሰው ላይ ግፍ መደረጉ አይቀርምና ሕግ ከሁሉ በላይ እንዲሆን የተገባ ነው ተብሏል ።

የሥልጣኔ መሻሻል ይገኛል ማለቱ ሰው ለራሱ ሠርቶ መጠቀም እንዲችል ተፈቅዷልና ርስቱን በማቅናትና በማልማት ፡ በእጅ ጥበብም ሠርቶ ጉዳዩን ፈጽሞ ትዳሩን በማደራጀት ፡ በዕውቀት በተደራጀ በአዲስ መሣሪያና በቀለጠፊ ዘዴ ጊዜውን እየቆጠበ በጥቂት ድካም በጥቂት ኪሣራ ብዙ ጥቅም ለማፍራት ይችላልና በእንደዚህ ያለው ሁሉ እየተቀናና ለመወዳደር መጣጣሩ የማይቀር ስለሆነ ነው ።

የትዳር መደርጀት ይገኛል ማለቱም በዚህ በተፈቀደው ሁሉ መንገድ ሕዶ መበልጠግ እንዲቻል ሆኗልና ማንም ሰው በሥራ ለመበልጠጥና ትዳሩንም ለማደርጀት ለመሠልጠንም መጣጣሩ የማይቀር ስለሆነ ነው ።

እንግዲህ የንጉሠ ነገሥቱንም የሕዝቡንም ጥቅምና ጉዳት እየለየሁ ከተናገርሁና ሁለቱም በቃል ኪዳን የተሳሰሩበትን የውል ውዴታና ግዴታ ሥልጣንና መብትንም እየለየሁ ካመለከትሁ በኋላ ፡ ለእኛም የሚገባንን

ምግባር እንዳንረሳው ማስታወስ የተገባ ነው ።

ንጉሡና ሕዝቡ ሕግ ባዘዘው ውዴታና ግዴታ ሊኖሩ በቃል ኪዳን ሲተሳሰሩ ከኛም እያንዳንዳችን በሚቻለን ሁሉ በእውነተኛው አገልግሎት በቅን ልቡና ልንረዳቸው ፡ ለኢትዮጵያም ላንድነቷ ለሚሆነው ጉዳይ ልንተባበር በት እንደዚሁ በቃል ኪዳን ተሳስረናልና ውዴታም ግዴታም የማይለቀን መሆኑን አሳስባችኋለሁ ። ደግሞ ሕግ ለሁሉም ትክክል እንዲሆን ያስፈልጋልና ለኢትዮጵያ ተወላጆች ሁሉ ፡ ትንሽና ትልቅ ሀብታምና ድሀ ፡ የሠለጠነና ያልሠለጠነ ሳይባልና ሳይለይ ሁሉም እንደ ዕድላቸው መጠን እንዲጠቀሙ ያስፈልጋል ። ሕግ ምንም በደኅና ንግግር የተጻፈ ቢሆን በውስጡ ያለው ፍሬው ነገር እንደዚሁ አሁን እንደ ተናገርነው በእውነት እንዲፈጸም ካልሆነ በቀር አንዳንድ ሰው በተለይ ሕጉን ለመተላለፍና እንደ ፈቃዱ ለመሆን ፡ ለማድረግም ከቻለ መደለያ ሆኖ ይቀራል እንጂ ለሠለጠነ ለክርስቲያን መንግሥትና ሕዝብ የበቃ እውነተኛ መተዳደሪያ ሊሆን አይችልም ።

ጃንሆይ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ይህን የተከተሉትን የመንግሥት መሠረት በሕግ ወስነው በቸርነታቸው ሲፈቅዱልን ኢትዮጵያን ባንድ ጊዜ ከነበረችበት ስፍራ አንሥተው የሠለጠኑት ሕዝቦች ከደረሱበት ከከፍተኛው ማዕርግ ደረጃ ላይ ለማቆም አበቂት ብለናልና ንጉሠ ነገሥታችን እኛን ለማስከበር ሲሉ እንደዚህ ያለውን ከፍ ያለ አሳባቸውን ሲገልጹልን እኛም ሳንቀበላቸው ቀርተን ወይም ችላ በማለት አንረዳ ብለን ብናጋልጣቸው የውርደት ቦታችንን በገዛ እጃችን መፈለጋችንን መመስከር ይሆንብናል ።

ስለዚህ ነፃነት ተብሎ በከፍተኛ አሳብና በመልካም በቅንም ልቡና አስተያየት የተፈቀደውን ነፃነት አንዳንድ ሰዎች ትርጓሜው ሳይገባቸው ቀርቶ መረንነት የተፈቀደላቸው መስሏቸው እንዳይታለሉ ሁላችንም በየበኩላችን ለየወገናችን ማስጠንቀቅ የተገባ ሥራችን ነው ። ምንም ነፃነት ቢፈቀድ የመረንነት ሥራ እንዳይፈቀድ ማንም ሰው እንዲያውቀው ያስፈልጋል ።

እንደዚህ ያለውም እንዳይደረግ ለማስገደጃ የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ኃይል በጣም የበቃ መሆኑን መናገር የማያስፈልግ ትርፍ ነገር ይመስለኛል ።

ሕግ ያዘዘውን ሁሉ በንጉሠ ነገሥቱ ፈቃድ ያው ሕገ በመታደስ ሊሸረው ይችላል እንጂ ሌላ ማንም ሰው ሊሸረው አይችልም ። ደግሞ ትልቅ አሳብ ለማከናወን መቸም ብዙ ጊዜ ይወስዳልና ትዕግሥት እንዲኖረን ያስፈልጋል ። እንደዚህም ማለት ይህ በሰፊው የታቀደው አሳብ ሁሉ ዕለቱን ለመከናወን አይችልምና ለፍጹሚው የሚበቃ ዘመን የሚያስፈልግ መሆኑን ማወቅ አለብን ማለት ነው ። ስለዚህ አንዳንድ ሰዎች ጊዜ ለመጠበቅ ትዕግ

ሥት እያው ሕጉ ተጻፈ እንጂ አይሠራበትም እያሉ ሕዝቡን እንዳያበሳጩ ትና ተስፋ እንዳያስቆርጡት በየበኩላችን በየወገናችን ማስረዳት የተገባ ሥራችን ነው። ከተማሪ ቤት ባንድ ቀን አውቆ የሚወጣ የለም። ይህ የተነገረው ሁሉ መንግሥቱንና ንጉሡን ለሚወድ ልብ ምንም ቅርታ ሊያስገባ በት የሚችል አይመስለኝም።

እንደዚህ ያለው ሰፊ አሳብ በቀላል መሠረት ላይ አይወጠንምና ውጥኑ የሚከናወንበትን ዋናውን ብልሃት አስቀድሞ በጥንቃቄ እየመረመሩ ማወቅ ዋና ዘዴ ነው።

በድንገተኛና በቀላል አሳብ እየተነሣን ለሕዝቡ የሚያመጣውን ጥቅምና ጉዳት ሳንገምትና ሳናመዘዝን የሠራን እንደ ሆነ ወደ ከፍተኛው የሥልጣኔ ደረጃ መድረሳችን ቀርቶ ይልቁን ወደ ታች ወደ አላዋቂነት እየተመለስን መዋረዳችን አይቀርም። ይህንም ሁሉ እናንተ ከዚህ ያላችሁት ጌቶች ትስቱታላችሁ ብዬ አልጠራጠርም። ነገር ግን በውጭ ያለውን ሕዝብ ምናልባት ያብዛኙን የዕውቀቱን ደረጃ ሳትገምቱት አትቀሩምና በንጉሠ ነገሥቱ ፈቃድ እናንተ መሪ ሞግዚት እየሆናችሁ ጥቅሙንና ጉዳቱን ለመለየት እስቲችል እያስታገሣችሁ እንድታቆዩት ያስፈልጋል።

የነፃነትን የእውነተኛውን ትርጉምና ጥቅሙን ለማወቅ መጀመሪያ መማርና መርማሪ መሆን ያስፈልጋል። የተማሪም ሰው ራሱ ከመረገነት ሥራ የታገሠ እንዲሆን ዐውቆ ይጠነቀቃል። ላልተማረ ሰው ግን ዕውቀትና ቅንነት ያላቸው ሰዎች መሪ እየሆኑት ከጥፋት እንዲድንና ተጠቃሚ ጠቃሚም እንዲሆን ያስፈልጋል።

ከዚህም በቀር የበታች ለበላዩ በፍጹም ታዛዥ መሆኑን፣ የበላይም የበታቹን የሚያዘበትን አገባቡን እንዲያውቅበት እናንተው እራሳችሁ ምሳሌ እየሆናችሁ እንደሚቻላችሁ ለሀገራችንና ለንጉሠ ነገሥታችን ማገልገል የተገባ ምግባራችሁና ጥቅማችሁ ነው።

እንደዚህ እየሆነ፣ ሁላችንም ስንረዳ በንጉሠ ነገሥቱ ላይ ብቻ የወደቀው ትልቅ ሸክም እየተከፈለ ለሁላችንም እየተዳረሰ ይቀልባልና ሥራውም በፍጥነት እየተከናወነ ለሙሉ ኢትዮጵያ ሕዝብ ሁሉ መጠቀሚያ ይሆናል።

እንግዲህ ያለ ይሉኝታና ያለ ፍራቻ ለእውነተኛው ለትልቁ አሳብ ብቻ ስል ሕዝቡ የሚጠቅመውን ችሮታ ከመንሣት ለእግዚአብሔርም ደስ የሚያሰኘውን ምግባር ከማስቀረት፣ በእውነትና በሕግ ለመግዛት ከሚጣጣረው ከንጉሠ ነገሥታችን ጋራ በመተባረር በየሥራችን እየተጋን አገራችን ኢትዮጵያ ለከፍተኛው ማዕርግ እንድትበቃ፣ በዚህም ትውልዳችን ሁሉ የተባረከ እንዲሆን ከሁሉ የበለጠ ምኞታችንና ጥረታችን ይሁን።

እንግዲህ ጌቶቹ ሆይ፡ እስካሁን እንደ ተቻለኝ አድርጌ ተናግራለሁና ደስ አሰኝቷችሁ እንደ ሆነ ወደ ፊትም ጃንሆይ በፈቀዱበት ጊዜ የሕግን አገባብ በጣም ለማስረዳት በእኔ ወገን መቸውንም በፍጹም ልቡናዬ የተሰናዳሁ ነኝ።»

ከዚህም በኋላ ሁለት የምክር ቤቶች ተዘጋጅተው ነበርና አንደኛው የሕግ መወሰኛ፣ ሁለተኛው የሕግ መምሪያ ተብለው ተሰየሙ።

ከአራት ወር በኋላም ከያውራጃው የተመረጡት አማካሪዎች እንዲመጡ አድርገን የንጉሠ ነገሥት ዘውድ የጫንበት ሁለተኛው ዓመት በሚጀመርበት በጥቅምት ፳፫ ቀን ፲፱፻፳፱ ዓ. ም. ትልቅ በዓል ተደርጎ የምክር ቤቱ ተከፈተ።

ይህም አደራረግ የጠላትን ልብ ስለ አናወጠው በልቡ ብቻ ማዘኑ ሳይበቃው፣ ያሁኑ የኢትዮጵያ መንግሥት ሥራ አጀማመር ወደ ፊት በጣም የሚያሰጋ ነውና እኛ ኢጣልያኖች ዛሬውኑ በጣም ልናስብበት ያስፈልጋል ብሎ በቃሉ መናገሩን የሰማ የሁላችንም ወዳጅ የሆነ ሰው ነገረን።

ምዕራፍ ፴፩

ኢጣልያኖች በራስ ኃይሉ በኩል የተንኩል ፕሮፓጋንዳ ሠርተው ፡ ልጅ ኢያሱ ከሚጠበቁበት ከፍቼ አምልጠው እንዲወጡ ስለ ማድረጋቸው ።

ራስ ኃይሉ የጎጃም የንጉሥ ተክለ ሃይማኖት ልጅ ናቸው ። ንጉሥ ተክለ ሃይማኖት ገና ልጅ አዳል ሲባሉ ፣ በ፲፰፻፷፩ ዓመተ ምሕረት የነገሡትን የዐፄ ተክለ ጊዮርጊስን ዘመድ ወይዘሮ ላቀችን አግብተው ራስ ተብለው ነበር ። በኋላ ደግሞ በ፲፰፻፷፬ ዓመተ ምሕረት የነገሡት ዐፄ ዮሐንስ ዘውድ ሰጥተው በ፲፰፻፸፫ ዓመተ ምሕረት በጎጃም ንጉሥ አሰናቸው ።

ለንጉሥ ተክለ ሃይማኖት ራስ በዛብህና ደጃች በለው የሚባሉ ሌሎች ልጆች ነበርዋቸው ። ንጉሥ ተክለ ሃይማኖት በሞቱ ጊዜ ዐፄ ምኒልክ የጎጃምን ግዛት ለራስ ኃይሉ ሰጥዋቸው ። ያን ጊዜ ግን ደጃዝማች ሥዩም ይባሉ ነበር ።

ነገር ግን ከቀድሞ ጀምሮ ሥራቸው ሁሉ የተንኩል ሥራ ነበርና ፣ ያባታቸውን መኳንንቶች ለማጥፋት ስለ አሰቡ ማኅተማቸውን እያስመሰሱ አስቀርጸው ከዐፄ ምኒልክ እንክዳ የሚል ቃል እየጻፉ ለዐፄ ምኒልክ ቢያቀርቡ መኳንንቱ ይህን የመሰለ ሥራ አልሠራንም ብለው ስለ ተቃወሙ ነገሩ ቢመረመር እርሳቸው በተንኩል ማኅተማቸውን አስመስለው ማስቀረጻቸው ስለ ተገለጠባቸው እስራት ተፈርዶባቸው ፯ ዓመት በአፍቀራ ከቆዩ በኋላ ዐፄ ምኒልክ በቸርነታቸው ከግዞት አውጥተው እንደ ገና የጎጃምን

ግዛት መለሱላቸው ። ከዚህም በኋላ የእቴጌ ጣይቱን የእጎት ልጅ ወይዘሮ አሰለፈችን ስለ አገቡ ጋብቻውን ለማክበር በ፲፱፻፩ ዓ. ም. የራስነት ማዕርግ አገኙ ። ስማቸውም ሥዩም መሆኑ ቀርቶ ኃይሉ ተባሉ ። ልጅ ኢያሱም ባባታቸው በንጉሥ ሚካኤል ፈቃድ ብቻ የራስ ኃይሉን ልጅ ወይዘሮ ሰብለ ወንጌልን አግብተው ነበር ።

ራስ ኃይሉ በጎጃም የሚያልፉትን ኢጣልያኖች ሁሉ በመልካም አቀባበል እየተቀበሉ ይሸኝዋቸው ነበር ። ከዚህም በቀር ታምሚአለሁ እያሉ በደሴ ወይም በጎንደር ወደሚቀመጡት የኢጣልያ የንግድ ወኪልና ሐኪም ይመላለሱ ነበር ።

በጎንደር ፣ በደሴ ፣ በመጋሎ ፣ የንግድ ወኪል እየተሾሙ የሚቀመጡት ኢጣልያኖች ሐኪምነት ያላቸው እየተመረጡ ነበር ። ምክንያቱም ካገሩ ገዥና ከሕዝቡ ጋራ በሕክምና ሥራ እየተገናኙ የተንኩል ፕሮፓጋንዳ ለማድረግ እንዲመቻቸው ነው ።

እኛም የኢጣልያንን አደራረግ ሁሉ መጠርጠራችን አልቀረም ነበር ። ነገር ግን ባንድ ወገን የወዳጅነት ውል መዋዋላችንን ስለ አሰብን ፣ በሁለተኛውም ወገን ወኪል በሚኖርበት አገር የሚኖሩትን ሕዝብ ወደ ወኪሉ ቤት እየሔዳችሁ አትታከሙ ብለን ብንከለክል የሥልጣኔ ሥራ አይሠሩም ብለው በዓለም ፊት ያሳጡናል በማለት ፣ ለዚህም ዋና ማስረጃ እስትናገኝ በትዕግሥት ቆይተን ነበር ።

በኋላ ደግሞ በጎጃም የቆንሲል ቤት ለማቆም ኢጣልያ አጥብቃ ብትጠይቅ የወዳጅነቱን ውል ያከበርን መስሎን ፈቀድንላትና የቆንሲል ቤት አቆመች ።

ለልማዱ ቆንሲል መሾም የሚፈለግበት ምክንያት ዜጎቹ የሚኖሩበት ፣ ንግድ የሚነግዱበት አገር ሲሆን ነበር ። ኢጣልያ ግን ነጭም ጥቁርም ቢሆን አንድ እንኳ ዜጋና ነጋዴ ደብረ ማርቆስ ላይ አልነበራትምና ፣ ለፕሮፓጋንዳ ብቻ መሆኑን ሰው ሁሉ ያውቀው ነበር ። በዚህም በቆንሲልው ግቢ አንድ የሕክምና ቤት አቁሞ ነበርና የጎጃም መኳንንቱም ሕዝቡም ወደ ዚያው እየሔዱ ይታከሙ ነበር ።

ራስ ኃይሉ የኢትዮጵያ መንግሥት እንዲጠፋና ለኢጣልያ እንዲሆን አሳብ አላቸው ብለን አንጠረጥርም ነበር ። ነገር ግን ጊዜው ካለፈ በኋላ በመጨረሻ እንደ ሰማነው ኢጣልያኖች የሚነግርዋቸው ልጅ ኢያሱ ከሚጠበቁበት አምልጠው እንዲወጡ ያደረጉ እንደ ሆነ እርሳቸው የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት ሲሆኑ እርስዎም ቢሆን በጎጃምና በባህሪምድ ፣ ባይሆንም ባባትም ግዛት በጎጃም ንጉሥ ይባላሉ ። ልጅዎም እቴጌ ትባላለች ። ይህንም በማድረግ በሚያስፈልግዎና በሚቸግርዎ ሁሉ የኢጣልያ መንግሥት ትረዳዎታ

ለች እያሉ ነበር ። ይህም የኢጣልያኖች ምክር በልባቸው ጠልቆ ስለ ገባ ራስ ኃይሉ ይህንኑ ነገር ለመሞከር ምቹ ጊዜ ይጠብቁ ስለ ነበረ ፣ ለዘውድ በዓላችን ወደ አዲስ አበባ መጥተው ሁለት ዓመት ያህል ቆይተው ነበርና ፤ ልጅ ኢያሱ ከሚጠበቁበት ከፍቼ አምልጠው እንዲወጡ ፣ በገንዘብም በነገርም የሚቻላቸውን ሁሉ በምስጢር ይሠሩ ጀመር ። ለዚህ የታሰበው የተንኮል አሳብ ልጅ ኢያሱ ከሚጠበቁበት ከፍቼ አምልጠው ሲወጡ ፣ በመገር ተሻግረው ማጫ ላይ ከራስ ኃይሉ ጋራ ተገናኝተው በግንደበረት ወይም በሌላ በሚመች ስፍራ ዐባይን ተሻግረው ደብረ ማርቆስ ሲደርሱ ፣ የንጉሠ ነገሥትነት ዐዋጅ አስነግረው ወዲያው ራስ ኃይሉን በጎጃም አንግሠው ከዚያም በባህምድር አልፈው ወደ ወሎ ተሻግረው ደሴ ላይ ሆነው የጎጃምን ፣ የባህምድርን ፣ የሰሜንን ፣ የትግራይን ፣ የየጃን ጦር ባዋጅ በክተት ሰብስበው ወደ ሸዋ መጥተው ከእኛ ጋራ ተዋግተው አዲስ አበባ እንዲገቡ ነበር ።

ምናልባትም ይህ አቅዳቸው የተሰናከለ እንደ ሆነ ፣ በአይሮፕላን ሆነው በፍጥነት ወደ ጎጃም ለመሻገር እንዲመቻቸው ፣ ስለ አይሮፕላኑ ከኢጣልያኖች ጋራ ተነጋግረው ኖሮ ፣ ባሮን ፍራንኬቲ የሚባለው ባለ አራት ሞተር አይሮፕላን ይገዛ እመጣለሁና ስለ ትልቅነቱ በአዲስ አበባ ሰፊ ስፍራ ስለ ሌለ ፣ በአዲስ ዓለምና በገንት ከተማ መካከል ባለው ሰፊ ሜዳ እንዲያርፍ ይፈቀድልኝ ብሎ ፣ ገና ከአሥመራ ሳይነሣ በሌጋሲዮኑ በኩል ፈቃድ ቢጠይቅ ፣ ለልጅ ኢያሱ ወይም ለራስ ኃይሉ ጉዳይ መሆኑን አልጠረጠርንም ነበርና በአዲስ ዓለም አጠገብ እንዲያርፍ ፈቀድንለት ። ምስጢሩ ግን ልጅ ኢያሱ እንዲያመልጡ ያደረጉት አቅድ ለአዲስ ዓለም በሚቀርብ በሚጫ ስለ ሆነ ኖሮአል ።

አይሮፕላኑም በመጣ ጊዜ አንድ መትረፍክ ከጠመንጃዎችና ከብዙ ጥይት ጋራ በውስጡ መኖሩን ሊቀበሉት የሌሉት ብዙ ሰዎች አይተዋል ። ዐሥር ቀን ያህል በዚያው በአዲስ ዓለም አጠገብ ከቆየ በኋላ ደግሞ እንደ ገና አሁን የራዲዮ መኪና በቆመበት በአዲስ አበባ አጠገብ ባለው ሜዳ ለመዛወር ቢጠይቅ ይህንም ፈቀድንለት ። ይህም አሳብ ራስ ኃይሉን ከአዲስ አበባ ወስዶ ከልጅ ኢያሱ ጋራ ለማገናኘት እንዲመቻቸው መሆኑ በኋላ ተገልጧል ።

ነገር ግን ከሰው አሳብ የእግዚአብሔር አሳብ ይበልጣልና ፣ ልጅ ኢያሱ ከፍቼ ወጥተው የሚያመልጡበት አቅድ ስለ ተሳሳተባቸው ልጅ ኢያሱ ሳይወጡና የመውጣታቸውን ምልክት ሳያስታውቁ ስለ ቆዩ ፣ ባሮን ፍራንኬቲ አንድ ወር ሙሉ ሲጠባበቅ ቆይቶ የልጅ ኢያሱ ወሬ ስለ ጠፋበት ፣ በግን ቦት ፰ ቀን ፲፱፻፳፬ ዓመተ ምሕረት አይሮፕላኑን ይዞ ወደ አሥመራ ተመለሰ ።

እርሱ በተመለሰ በአራተኛው ቀን ልጅ ኢያሱ ከፍቼ አምልጠው መጥተው ያያ ጉለሌ ሲደርሱ ፣ አምልጬ ወጥቼአለሁና ማጫ ላይ እንድንገናኝ የሚል ደብዳቤ ለራስ ኃይሉ ልከውላቸው ኖሮ ፣ ራስ ኃይሉ በፊት ያሰናዱት አቅድ ሁሉ ስለ ፈረሰባቸው አልተሰናዱም ነበርና አምሳ ያህል ፈረሶች ለማስገዛት የግንደበረትን ባላባት በፍጥነት ላኩት ።

ልጅ ኢያሱም ወደ ራስ ኃይሉ ብቻ ሳይሆን ወደ ሌሎችም መኳንንቶች ደብዳቤ ልከው ነበርና ፣ ራስ ኃይሉ በነገሩ ያልገቡ ለመምሰልና አታልለው ለማምለጥ ስለ አሰቡ ልጅ ኢያሱ እኔን በተንኮል ለማታለል ደብዳቤ ጽፈውልኛል ። እኔ ግን ከዐይ ኃይሉ ሥላሴ በቀር ሌላ ጌታና ንጉሥ የለኝምና ለመንግሥትም የታመንሁ መሆኔን እንዲያውቁልኝ ብለው ከልጅ ኢያሱ የመጣላቸውን ደብዳቤ አቅርበው አሳዩን ።

ነገር ግን የልጅ ኢያሱ ማምለጥና ራስ ኃይሉም በነገሩ ሁሉ መግባታቸው በአዲስ አበባ እየሰፋ ተወርቶ ነበርና ፣ በጉዳዩ መግባታቸውን የሚያስረዳ ብዙ ምልክት ተገኘባቸው ። በአሽከራቸውም እጅ የነበረው ኮረጃ ተገኝቶ በውስጡ ያለው ሲመረመር ከልጅ ኢያሱ ጋራ የሚላላኩበት የቀጥር ቃልና ሌላም ሁለቱ ብቻ የሚተዋወቁበት ምልክት ተገኘባቸው ።

ፈረሶችም ለመግዛት የላኩት ሰው ተይዞ ቢመረመር ፣ ፈረሶቹን ገዝተህ ከልጅ ኢያሱም ተገናኝተህ የሚሉህን ሰምተህ ና ብለውኝ ነበር ብሎ መሰከረባቸው ። በመጨረሻው ግን በደግነትም ምሕረት ከሚያደርጉልኝ በቀር ሰይጣን አስቶኝ ይህን ሁሉ ማድረጌ እውነት ነው ብለው በቃላቸው አመኑ ። ከስምንት ቀንም በኋላ በችሎት ቀርበው እንዲፈረድ ተደርጎ ነበርና ዳኞቹ በሙሉ የሞት ፍርድ ፈረዱባቸው ።

እኛ ግን የሞት ቅጣቱን ለውጠን ገንዘባቸውን ተወርሰው በተወሰነ ስፍራ በግዞት እንዲቆዩ አደረግን ። ልጅ ኢያሱም በሚጫና በግንደበረት አውራጃ ራስ ኃይሉን ሲጠብቁ ሰንብተው ተይዘው መታሰራቸውን ከሰሙ በኋላ ፣ ዐባይን ተሻግረው ወደ ደብረ ማርቆስ ለመግባት የሁለት ቀን መንገድ ሲቀራቸው የጎጃም ሕዝብ ይዞ እኛ ለላክነው ለደጃች ደስታ ዳምጠው አሳልፎ ሰጣቸው ።

ኢጣልያኖች በ፲፱፻፴ ዓመተ ምሕረት ልጅ ኢያሱ በተሻሩ ጊዜ የልጅ ኢያሱ ተቃዋሚ መሆናቸውን እየገለጡ ለእኛ ይናገሩ ነበር ። አሁን ግን ወዳጅ መስለው ከፍቼ እንዲያመልጡ እርዳታ ማድረጋቸው እነሱ በጦርነት አንድ ወታደር እንኳ ሳይሞትባቸው እኛን እርስ በርሳችን አዋግተው ኢትዮጵያን ለመውሰድ አቅድ ማድረጋቸውን ያስረዳል ።

ምዕራፍ ፴፪

የስዊድን አልጋ ወራሽ ልዑል ጉስታፍ አዶልፍ ሊጎብኙን ስለ መምጣታቸውና በክብር ስለ መቀበላችን ።

እኛ የኢትዮጵያ መንግሥት አልጋ ወራሽና ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴ ከመሆናችን አስቀድሞ፣ የስዊድን ሚሲዮኖች በአዲስ አበባ ትምህርት ቤት አቁመው ለኢትዮጵያ ልጆች የእንግሊዝ ቋንቋና የወንጌል ትምህርት ማስተማር ጀምረው ነበር ። እነዚህም ሚሲዮኖች ባገር ውስጥም በውጭ አገርም በማናቸውም የፖለቲካ ጉዳይ ሳይገቡ፣ በደግነትና በርኅራኄ ብቻ ያስተምሩ ነበር ። እኛም ባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴነቱን ከያዘን በኋላ ሥራቸውን ሁሉ በትምህርት ሚኒስቴር በኩል አስመርምረን ቋንቋና መንፈሳዊ ትምህርት ከማስተማር በቀር ሌላ አሳብ እንደ ሌላቸው በተረዳነው ጊዜ ሥራቸውን እያሰፉ እንዲሔዱ የሚቻለንን እርዳታ ሁሉ አደረግንላቸው ። ይልቁንም በአዲስ አበባ ካደረግንላቸው እርዳታ በቀር በሐረርና በነቀምቴ የትምህርት ቤትና ሆስፒታል እንዲሠሩ፣ የገንዘብና የመሬት እርዳታ እየሰጠናቸው በነዚህ አገሮች ያለውን ሕዝብ በትምህርትም በሕክምናም እንዲረዱ አደረግን ። እነዚህም ሚሲዮኖች በአዲስ አበባና በሐረር፣ በነቀምቴ ከሕዝቡ ጋራ በመስማማት ይኖሩ ነበር ።

ኋላም በ፲፱፻፲፮ ዓመተ ምሕረት አውሮጳን በጎብኘን ጊዜ ወደ ስዊድን ዋና ከተማ ወደ እስቶኮልም ሔደን ከግርማዊ ጉስታፍ ጋራ በወዳጅነት ስንነጋገር የኢትዮጵያና የስዊድን ሕዝብ በጣም ለመቀራረብ የሚችሉ መሆናቸውን ገለጥንላቸው ።

ከአውሮጳም ወደ አዲስ አበባ ስንመለስ፣ ቤተ ሳይዳ የሚባለውን ሆስፒታል በልዩ ገንዘባችን ሠርተን ባቆምን ጊዜ፣ ከስዊድን ዶክተር ሐነር የሚባለውን በአፔራሲዮን ሥራ ስመ ጥሩ የሆነውን ቀጥረን ስለ ወሰድን፣ ብዙ በሽተኞች እየታከሙ ድነዋል ። ይልቁንም ከዚያ አስቀድሞ በኢትዮጵያ ታይቶ የማይታወቀውን ኤክስሬ የሚባለውን የበሽታ መመርመሪያ ገዝቶ እንዲያመጣና እንዲያቆም ስለደረግን የቤተ ሳይዳ ሆስፒታል የሕክምና ሥራ በጣም እየሰፋና እየተቃና ሔደ ።

ከዚያም ቀጥሎ ለውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ሥራ አማካሪ የሚሆን ትልቁን ሊቅ ዶክተር ኮልሞዲን ከስዊድን ቀጥረን ስለ አመጣነው፣ እርሱ በብዙ እየረዳን ቆይቶ በአዲስ አበባ ዐረፈና ከጥቂት ጊዜ በኋላ ዐፅሙ ወደ ስዊድን እንዲሔድ አደረግን ። ቀጥሎም በዶክተር ኮልሞዲን ምትክ ጀኔራል ቢርጂን ጠይቀን እንዲመጣ አድርገን ነበርና እርሱም ብዙ ረድቶናል ። እነዚህም ሁለቱ የስዊድን አማካሪዎች እንደ ኢትዮጵያውያን ሆነው ስለ አገልገሉ በየክፍሉ ያሉት ሚኒስትሮቻችን ደስታቸውን ይገልጡልን ነበር ።

ደግሞ ካፒቱን ደታም የሚባልና ሌሎችም አራት የጦር መኮንኖች አስመጥተን በገነት ከተማችን ካዘርን አሠርተን የጦርነት ትምህርት እያስተማሩ ብዙ ልጆች አሠለጠኑልን ።

በዚህም ምክንያት በኢትዮጵያ የሚኖሩት ስዊድኖች ስለ በዙ በግርማዊ ጉስታፍ አዶልፍ ጥያቄ በአዲስ አበባ የስዊድን መንግሥት ቆንሶላ ቤት እንዲቆም ፈቀድን ። በመጨረሻውም እኛ በ፲፱፻፲፮ ዓመተ ምሕረት ያደረግንላቸውን ጉብኝት ምክንያት አድርገው አልጋ ወራሻቸው ጉስታፍ አዶልፍ ወደ አዲስ አበባ መጥተው ጉብኝት እንዲመልሱ መፍቀዳቸውን በ፲፱፻፳፯ ዓመተ ምሕረት በአፊሴል አስታወቁን ። ይህንም ትልቅ የሆነ የወዳጅ መንግሥት እንግዳ የምንቀበልበት ቤተ መንግሥት በአውሮጳ መሐንዲሶች ፕላንን አሥለን ባንድ ዓመት ውስጥ ተሠርቶ ተጨረሰ ።

ነገር ግን ኢጣልያ መቸም ቢሆን ኢትዮጵያ በምትሠራው የሥልጣኔ ሥራ ሁሉ መቅናታ አልቀረም ነበርና፣ የእንግዳችንን አቀባበል ያሰናከለች መስሏት እንግዳችን አዲስ አበባ ለመግባት ጿ ቀን ያህል ሲቀራቸው፣ በኅዳር ፳፮ ቀን ፲፱፻፳፯ ዓ. ም. በግዛታችን በወልወል ውስጥ ገብታና አደጋ ጥላ ብዙ ሰው ገደለችብን ። ወዲያውም በአሁኑ የሁከት ጊዜ የስዊድን አልጋ ወራሽ ከመንገድ ይመለሳሉ እንጂ ወደ ኢትዮጵያ አይመጡም፣ ጦርነቱም ከአዲሱ ዓመት በፊት ሳይጀመር አይቀርም እያሉ በከተማ የሚያወሩ ኢጣልያኖች ብዙ ነበሩና ምናልባት ይህ ወሬ እውነት የሆነ እንደሆነ ለትልቁ እንግዳችንና ለእኛም ትልቅ ነዘን ይሆናል በማለት በጣም ሠግተን ነበር ።

ኢጣልያ እኛ የሥልጣኔ ሥራ ነው እያልን የምንሠራውን ሁሉ በሌላ

አሳብ እየተረገጡ በዓለም ፊት ማውራቷን አልዘነጋነውም ። ይህንም የሚያስረዳ ነገር በ፲፱፻፳፫ ዓ. ም. ስለ ተደረገው የዘውድ በዓላችን ፣ መልክ ተኞቻቸውን ለላኩት መንግሥታት ሁሉ ጉብኝት ለመመለስ ፣ ለእንግሊዝና ለፈረንሳይ ፣ ለኢጣልያ አልጋ ወራሻችንን ፣ ለሌሎቹም መንግሥታት መልክተኛ ስንልክ ከነዚህ መንግሥታት ለአንደኛው ለጃፓን መንግሥት የውጭ ጉዳይ ሚኒስትራችንን ብላቴን ጌታ ኅሩይን ፣ ወደ ቶኪዮ ልክን ነበርና መልክቱን ፈጽሞ ሲመለስ ፣ ኢጣልያኖች ኢትዮጵያና ጃፓን ልዩ የምስጢር ውል ተዋዋሉ ፣ ከዚህም በቀር ፣ ሚሊዮን ኤክታር መሬት ኢትዮጵያ ለጃፓን ኩምፓኒያ ኮንሴሲዮን ሰጠች እያሉ በጋዜጣ ያወሩ ጀመር ። እንደ ዚህም ማውራታቸው ጎረቤቶቻችን የሆኑት እንግሊዝና ፈረንሳይ እንደነሱ በእኛ ላይ የሚቀኑ ስለ መሰላቸው ይሆናል እንጂ ፣ ይህን የመሰለ ምስጢርና የኮንሴሲዮን ውል አለመዋዋላችንን ሳያውቁት ቀርተው አልነበረም ። ኢትዮጵያና ጃፓን ከዚህ አስቀድሞ እንደ ሌሎቹ መንግሥታት የንግድ ውል ከመዋዋል በቀር ፣ ለምስጢርና ለኮንሴሲዮን ውል ይቅርና መነጋገር እንኳ የላቸውም ። ከዚህም የባሰ ነገር የኢትዮጵያ መንግሥት አልጋ ወራሹ ከጃፓን መስፍኒት ጋራ ሊጋባ ነው ብለው በጋዜጣ አወጡ ። በዚህም ምክንያት የውጭ ጉዳይ ሚኒስትራችን የኢጣልያን ሚኒስትር ኮንት ቤንችን ጠርቶ ፣ በአልጋ ወራሻችን ላይ ይህን የመሰለ የሐሰት ወሬ በኢጣልያ ጋዜጣ መውጣቱ ስለ ምን ነው ፣ አልጋ ወራሻችን ከዚህ ካገራቸው ሚስት ማግባታቸውን እርስዎ ራስዎ ያውቁ የለምን ብሎ ቢጠይቀው ፣ በስሕተት የሆነ ነገር ነውና ስሕተት እንዲታረም አደርጋለሁ ብሎ ከተናገረ በኋላ አንድ ሳምንት ቆይቶ ስሕተቱ መታረሙን አስታወቀ ።

ይኸን ማንግሥታችን ነገር ስለ አጋጠመን ነው እንጂ ፣ ኢጣልያኖች በእኛ ላይ የሚሠሩትን የሐሰት ወሬ ጽፈን እንጨርሳለን ብለን አይደለምና ለስዊድን እንግዳችን የተደረገውን አቀባበል ወደ መጻፍ እንመለሳለን ።

የስዊድን መንግሥት አልጋ ወራሽ ልዑል ጉስታፍ አዶልፍ ምንም ኢጣልያ በወልወል ግዛታችን ላይ አደጋ ጥላ ሁከት ማንግሥቷን ቢሰሙ ፣ ከመንገድ ለመመለስ አላሰቡምና በዚያው በተወሰነው ቀን በታኅሣሥ ወር በኢትዮጵያ የልደት በዓል አዲስ አበባ ደረሱ ።

ከርሳቸውም ጋራ ባለቤታቸው ልዕልት ሉይስና ሴቲቱ ልጃቸው ልዕልት እንግሪድ ፣ ወንዱ ልጃቸው ልዑል ቤርቷል ሌሎችም ተከታዮች ነበሩ ።

የኢትዮጵያ መሳፍንትና መኳንንቶች እስከ ተራው ሕዝብ ድረስ ፣ በኢትዮጵያና በስዊድን መንግሥታት መካከል በጣም የጠበቀ ወዳጅነት መኖሩን ያውቃሉና አልጋ ወራሹን ከነቤተ ዘመዶቻቸው በማየታቸው ትልቅ ደስታ ተደረገ ። ይህንም የመሰለ ከጥልቅ ልብ የሆነ የወዳጅነት አቀባበል ፤ ቀን ያህል ከተከበረ በኋላ ወደ ሀገራቸው ተመለሱ ።

ምዕራፍ ፴፫

የቀይ መስቀል ማኅበር ስለ ማቆማችን ።

ኢጣልያ በዓለም መንግሥታት ማኅበር የገባችውን ግዴታና የፈረመችውን የኬሎግን ውል ጥሳ ፣ ከእኛም እስከ ፳ ዓመት ጦርነት ሳታደርግ በሰላም ለመኖር በ፲፱፻፳ ዓ. ም. (በአውሮጳውያን አቆጣጠር በ፲፱፻፳፰ ዓ. ም.) የተዋዋላችውን የወዳጅነት ውል አፍርሳ ፣ ኢትዮጵያን ትወጋለች ብለን አላሰብንም ነበር ። በወልወል ላይ አደጋ ጥላ ወታደሮቻችንን ብትገድልም ፣ ወደ ፊት ትልቅ ጦርነት እንዳታደርግ የሚያግዳት ስለ መሰለን ፣ ለዓለም መንግሥታት ማኅበር አስታወቅን ። ነገር ግን ኢጣልያ ኅፍረትን ከምንም ሳትቆጥረው ከዘለዓለም የስም ክብር የዕለት ጥቅምን መርጣ ፣ የተዋዋላቸውን ውሎች ሁሉ በእግሯ ረግጣ ፣ ብዙ መሣሪያና ብዙ ወታደሮች ወደ ሁለቱ ቅኝ አገሮች ለመስደድ አለማቋረጣን በሮማ ያለው ጉዳይ ፈጻሚያችን ነጋድራስ አፈ ወርቅ ገብረ ኢየሱስ ስለ አስታወቀን ፣ እንደ ተቻለ የወታደሮቻችንን ሕይወት ለመጠበቅ ስንል በሐምሌ ፩ ቀን ፲፱፻፳፯ ዓ. ም. በአዲስ አበባ የቀይ መስቀል እንዲቆም አደረግን ። ወዲያው ቀጥሎ ከዓለም የቀይ መስቀል ማኅበር ገባን ። ነገር ግን ማኅበሩ የቆመበት ጊዜ ቅርብ ስለ ሆነ ፣ የቀይ መስቀልን ጥቅምነት ሕዝቡ ገና አላወቀውም ነበርና ከአንዳንድ ትልልቆች ሰዎች በቀር ፣ የእርዳታ ገንዘብ ለመስጠት የቻለ ስላልተገኘ ፣ ነገሩን ለሕዝብ እስክናስረዳው ጊዜው ያልፋል በማለት ለጊዜው ለደመወዝና ለመድኃኒት መግዣ ይህንም ለመሰለው ሁሉ እስከ ሁለት መቶሺ ብር ከግምጃ

ቢታችን አውጥተን ለእርዳታ ሰጠን ። ቢሆንም ኢጣልያኖች ጦርነት ለማድረግ የመጡት ባንድ ወገን ብቻ ሳይሆን በምሥራቅና በሰሜን በደቡብም ስለሆነ ፣ ብዙ ሐኪሞችና ብዙ መድኅኒት የሚያስፈልግ መሆኑ ታውቆ ነበርና ፤ በዓለም ያሉት የቀይ መስቀል ማኅበሮች እንደሚቻላቸው ያህል እንዲረዱ የኢትዮጵያ የቀይ መስቀል ማኅበራችን ጀኔብ ላይ ባለው በዋናው የቀይ መስቀል አማካይነት ልመናውን አቀረበ ። በየመንግሥቱም ያሉት የቀይ መስቀል ማኅበሮች ይህን ነገር በሰሙ ጊዜ በሚቻላቸው ሁሉ ለመርዳት መፍቀዳቸውን ገለጡልን ።

ከዚህም በኋላ የእንግሊዝና የስዊድን ፣ የሆላንድና የኖርዌ ፣ የምስር የቀይ መስቀል ማኅበሮች ፣ ሐኪሞችንም መድኅኒቱንም የሕክምና መሣሪያውን ፣ ሌላውንም ለዚህ የሚያስፈልገውን ሁሉ ሙሉ አምቡላንስ እያደረጉ ላኩልን ።

የፈረንሳይና የጀርመን ፣ የጃፓንና የቱርክ ፣ የአሜሪካና የመስኮብ ፣ የግሪክና የአውስትራልያ የሌሎችም የትንንሽ መንግሥታት የቀይ መስቀል ማኅበሮች እንደተቻላቸው መጠን ፣ ገንዘብም መድኅኒትም የሕክምና መሣሪያም እየላኩ ትልቅ እርዳታ አደረጉልን ።

ይልቁንም ዋናው የጀኔብ የቀይ መስቀል ማኅበር ፣ የገንዘብ እርዳታ ከመላኩ በቀር ወዲያው የኢትዮጵያን የቀይ መስቀል ማኅበር ሥራ እንዲያቃኑ ብሎ ሙሴ ብራውንና ዶክተር ገርኖ የተባሉትን ሁለት ሰዎች ጨምሮ ልኮ ነበርና የኢትዮጵያ የቀይ መስቀል ሥራ እየሰፋና እየተቃና ይሔድ ጀመር ።

በአዲስ አበባም ከሚኖሩት የውጭ አገር ሰዎች አንዳንዱ ፣ ኢጣልያ የምትሠራብንን የግፍ ጦርነት እያዩ ከማዘናቸው የተነሣ የየራሳቸውን ሥራ እየተወ. የቀይ መስቀል ሥራ ይሠሩ ነበርና እነዚህን ሁሉ አጥብቀን እናመሰግናለን ።

የኢትዮጵያም የቀይ መስቀል ማኅበር ጦርነቱ የበረታበትን ስፍራ እያጠያየቀ ሐኪሞቹ በየመንገዱ ችግር እንዳያገኛቸው ፣ ያገር ሰዎች እየተጨመሩ እንዲሔዱ አደረገ ።

የስዊድን አምቡላንስ በሲዳሞና በባሌ በኩል ፣ የእንግሊዝና የሆላንድ አምቡላንስ የእኛ ጠቅላይ የጦር ሠፈር ባለበት በሰሜን በኩል ፣ የኖርዌና የምስር አምቡላንስ በውጋዴን በኩል እየሔዱ እንዲያክሙ ተደረገ ።

የኢትዮጵያ ሕዝብ የቀይ መስቀል ማኅበር የቀጠራቸው ሐኪሞችም በትግራይ ፣ በውጋዴን ፣ በሲዳሞ በሌላም ባስፈላጊው ስፍራ ረዳት እየሆኑ እንዲሔዱ ተደረገና ሥራው ለጊዜው በመልካም ይሠራ ጀመር ።

ሐኪሞቹም ሥራቸውን ሲሠሩ የጀኔብን የቀይ መስቀል ማኅበር ደንብ

የገንጠት ዘውድ በሜንገ ጊዜ ።

Ամուսնացի Ստեփաննի անդամները: Երեսները: Ծաղիկները: Կրկին (Մ. Բ. Բ.) Ամուսնացիները:

ከግራ ወይቶኝ ጸሐፊ፣ ትእዛዝ አፈጠረ፣ ጸሐፊ፣ ትእዛዝ ኃይሉ ወልደ ፍሬ፣ ጸሐፊ፣ ትእዛዝ ወልደ መስቀል፣ ደጃች ነሲቡ ዛማኔል፣ ቢትወይድ መካኩንን ደምስው፣ ራስ ብሩ ወልደ ገብርኤል፣ ልዑል አልጋ ወራሽ፣ ራስ ጉግሳ አርአያ፣ ራስ አደፍ ርብው፣ ልዑል ራስ ካሳ፣ ልዑል መካኩንን (በኮሞድን) ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ፣ በቀለ አያለ፣ ደጃች በዛብህ፣ ልዑል ራስ ኃይሉ ተክለ ሃይማኖት፣ ልዑል ራስ ሥዩም መንገሻ፣ ራስ ከበደ፣ ራስ ጌታቸው አባተ፣ ቢትወይድ ወልደ ገብርኤል፣

ፊ.ታ.ው.ራ.ራ.ታ.ፊ.ሰ.፡ ጸ.ሐ.ፊ. ትእዛዝ አፈ.መ.ር.ቅ.፡ ጸ.ሐ.ፊ. ትእዛዝ ኃይሉ ወልደ ሩፊ.፡ ጸ.ሐ.ፊ. ትእዛዝ ወልደ መስቀል ፡ ራስ ብና-
ወልደ ገብርኤል ፡ ራስ መሉኅታ ፡ ልዑል ራስ ካሣ ፡ ልዑል መካኔንን ፡ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ፡ ራስ አደናርሰው ፡ ራስ
ደስታ ፡ ቤ.ት.ወደድ ወልደ ጸድቅ ፡ አፈ.ንጉሥ አጥናፍ ሰንድ ፡ ያጃት ዐብተ ማኅኤል ፡ ብላቱን ህታ ጎሩዩ ፡ በጅርንድ ዘለቀ

እየጠበቁ ፤ ከወታደሮች ሰፈር በጣም እየራቁ ነበር ። ነገር ግን የኢጣልያ
ወታደሮች በኢትዮጵያ ላይ ያደረጉት ጦርነት የድፍረትና የግፊትነት ስለ
ሆነ ፤ የዓለምን ሕግ ጥሰው በሰላም እየደበደቡ የቀደ መስቀሎችን ሰፈር
እንዳጠፉት ወደ ፊት በስፍራው እንናገረዋለን ።